

'TAUTINĖS MINTIES KELIU' JAU BAIGIAMA PARUOŠTI SPAUDAI...

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos leidžiama knyga 'Tautinės minties keliu' jau baigiama ruošti. Yra gauti pagrindinių dalių rankraščiai, paruošti prof. J. Jakšto, prof. J. Puzino, A. Juodvalkio ir kt. Buvodama Clevelande ALT S-gos pirm. Emilija Čekienė tarėsi dėl šios knygos su prof. dr. Juozu Jakštu ir Dirvos redaktoriu Vytautu Gedgaudu. Knyga greit bus pradėta rinkti Vilties spaustuveje.

ANGOLA IR KAS TOLIAU

Sovietų laimėjimas gali juos tik padrąsinti

Kai šios eilutės pasieks Dirvos skaitytojus, Angoloje tur būt nebus likę nė vieno didesnio miesto, kurį nebūtų užėmę sovietų apginkluoti ir vedami kubiečiai. Tai, žinoma, dar nereikia, kad sovietai neturėtų problemų. Kad kraštą apsaugotų nuo partizanų, portugalai, kurie Angolą valdė 400 metų, ten laikė 60,000 kariuomenės, kurią greitai galėjo padauginti daliniais iš gretimų savo kolonijų. Iš viso Afrikoje portugalai turėjo apie 125,000 karių.

Tų skaičių šviesoje, 12 tūkstančių ar daugiau, tegu ir moderniai apginkluotų kubiečių, vargiai galės kovoti su partizanų sąjūdžiais. Už tat negalima sakyti, kad Angolos byla baigta — ji jau liks sovietų kolonija. Nepaisant to, reikia pripažinti, kad sovietai pasiekė nemažą laimėjimo. Jie pasiuntė kubiečius į Angolą, o kongresas uždraudė jų priešams duoti bet kokią pagalbą, bet kokias lėšas! Jei taip, kas toliau? Juk tokia laikysena agresorių tik padrąsina, o apetitas, kaip žinia, auga bevalgant.

Pirmiausiai, žinoma, pradedama ieškoti susidariusios padėties kaltininkų. Štai istorikas Arthur Schlesinger Jr., prezidento Kennedy patarėjas, The Wall Street Journal skiltyse kal-

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

tina Nixoną. Girdi, Kennedy laikais administracija buvo įsakiusi CIA subtyliai remti Angolos partizanus, bet atėjęs valdžion Nixonas tai uždraudė. Dėl to amerikiečiai neteko ryšių su partizaniniais sąjūdžiais, kurių rėmėjais pasiliko Sovietų Sąjunga ir Kinija.

Su tokiu aiškinimu sunku sutikti. Iš tikro sovietų remiama MPLA negalėjo pati įsigalėti ir turėjo šauktis Maskvos karių. Be to, Portugalija yra JAV sąjungininkė, kuri leido JAV lėktuvams, skrendantiems su karine medžiaga į Izraelį žydu-arabų karo metu, nusileisti savo aerodromuose, ko kiti NATO sąjungininkai neleido. Tokioje situacijoje raustis po savo sąjungininko pamatais būtų nei dora nei išmintinga. Tiesa, portugalų kolonialinės im-

perijos, kaip ir visų kitų, dienos buvo suskaitytos, bet jos likvidavimą reikėjo palikti paties portugalams.

Lengviau kaltinti dabartinę administraciją už drąsias kalbas, žinant, kad kongresas bet kokiam įsikišimui nepritaro, ir todėl sovietai gali pagauti amerikiečius blefuoju, kas ir atsitiko. Senatorius Dick Clark iš Iowa, kurio Afrikos reikalų pakomisė daugiausiai prisidėjo prie pagalbos Angolai nutraukimo, aiškina: "Sovietų intervencijos Afrikoje istorija kalba tik apie nepasisekimą. Jei rusai nori patirti Vietnamo malonumus, kam jiems trukdyti?"

Bet kas bus, jei tas laimėjimas apsuks jiems galvą ir pastumės į naujas avantiūras, kaip Hitlerį? Tokios galimybės nepaneigia nei Clark su Schesingeriu Jr. Jie tačiau mano, kad sovie-

NAUJI KARO ŽIDINIAI ISIŽIEBIA AFRIKOJE

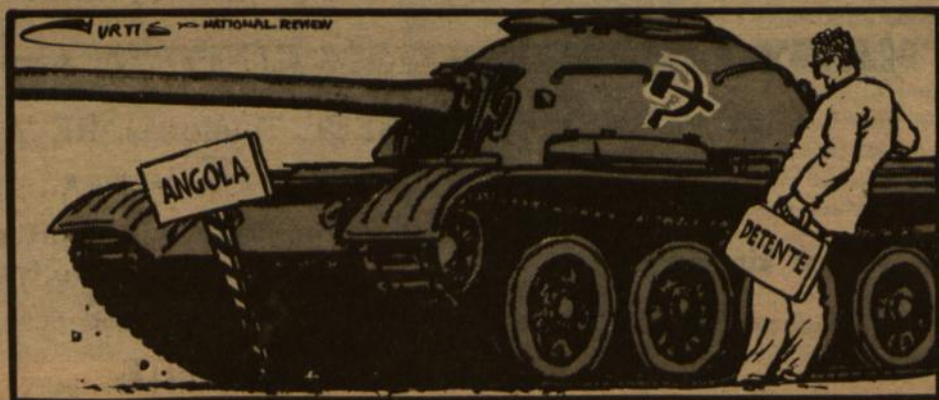
Apie buvusią portugalų koloniją Angolą spaudoje jau daug buvo rašyta, bet, turbūt, dar negreit tas nelaimingas kraštas išvys ramybę, nes neramumai keliami ir toliau. Dabar, kad, kaip atrodo, sovietų ir Kubos remiamas komunistinis sąjūdis svarbiausius mūšius laimėjo, antikomunistiniai sąjūdžiai FNLA ir UNITA, negaudami pakankamai paramos iš užsienių, nutarė frontinį pasipriešinimą nutraukti ir pereiti į partizaninį karą.

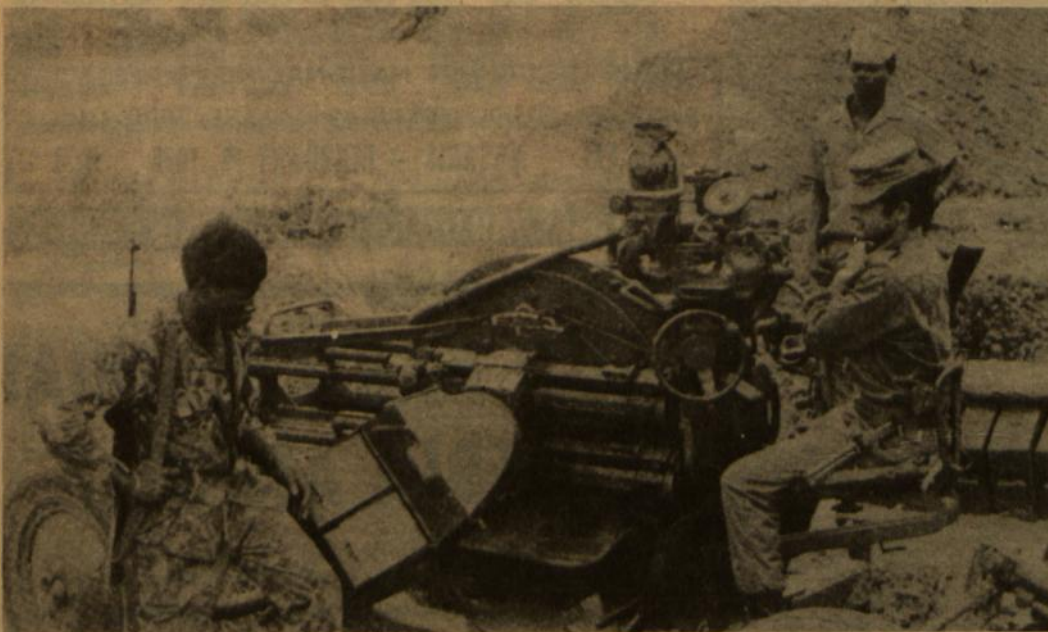
Amerikiečių spaudos pranešimais kubiečių angoloje esą apie 11,000 karių ir dar vis gabenami jų nauji transportai. Vėliausios žinios sakė, kad kubiečių kareivių gabenimas lėktuvais jau nutrauktas, tačiau Atlante buvo pastebėti keli Kubos laivai, plaukiant Afrikos link ir beveik tikra, kad Kuba tais laivais gabena arba naujus kariuomenės kontingentus, arba ginklus. Vokiečių spaudos žiniomis, kubiečių esą jau

apie 16,000 karių. Kadangi kubiečiai yra apmokyti kaip vartoti sovietinius ginklus, tai jie daugiausia ir vadovauja kautynėse.

Sovietai į Angolą yra prigabėję ginklų už apie 200 milijonų dolerių. Tas marksistinis sąjūdis turi visako: sovietinių tankų, artilerijos ir net per II-jį Pas. karą rytų fronte pagarsėjusių 'Stalino vargonų', kai tuo tarpu antikomunistai ginkluoti tik rankiniais ginklais. Vieno už sienų žurnalisto paklaustas vienos antikomunistinės grupės vadas atsakė: 'Kodėl mes pralaimime? Ar galima prieš tankus laimėti kovą pli komis rankomis?' Sovietai, be ginklų, yra atgabėję ir apie pusantro tūkstančio savo instruktorių ir specialistų. Tie kovose gal ir nedalyvauja, bet apmoko angoliečius 'karo meno'.

Dabar, kad Pietų Afrika iš kovos lauko pasitraukė ir savo pasienį, palikdama tik nedidelį gabalą žemės, kur yra pastatyta didelė elektros jėgainė, antikomunistiniai sąjūdžiai pasiliko be jokios paramos. Vadovaujant kaimynams - Zaire (buv. Belgų Kongo) ir Rodezijai - dabar yra telkiami samdiniai (mercenaries) kovoti su komunistais. Kai sakoma, tas samdiniai telkti fondas jau turįs 15 milijonų dolerių ir ieško Europoje samdinių. Siūloma gana geros sąlygos: samdiniai gauna į savaitę nuo 300 iki 500 dolerių. Pirmoj eilėj samdomi jau kovose prityrę kariai, dalyvavę ar tai buv. Belgų Konge (tai yra, pažįstą klimatinės sąlygas), arba vokiečių kariai, dalyvavę II Pas. karo metu Rommelio armijoje šiaurės Afrikoje. Pirmoj eilėj ieškomi specialistai: lakūnai, parašiutininkai, artilerininkai ir mechanikai. Iš Anglijos jau nuvyko keli transportai lėktuvais. Dabar samdinių verbavimas perkeltas į Briuselį, Belgijoje. Samdinius telkia kažkoks Masey, pats ilgus metus buvęs karys Konge. Ir iš Briuselio jau yra pasiųsti keli karių transportai į Angolą. Lėktuvai su samdiniais nusileidžia arba Zaire, arba Rodezijos aerodromuose. Ten jie praeina tam tikrą apmokymą ir susipažinimą su vietos gamtos sąlygomis, o paskui bus metami į kautynes. Pirmoj eilėj jie bus naudojami sabotazo veiksmams, žvalgybai ir angoliečių karių apmokymui. (Nukelta į 2 psl.)

Sovietų karys Angoloje apmokina angoliečius su nauju pabūklų atgabentu iš Sovietijos.

Nauji karo židiniai Afrikoje...

(Atkelta iš 1 psl.)

Paklaustas vienas samdiny belgas, ar jis, vykdamas į Angolą, niekuo nerizikuoja, atsakė: uždirbsiu gerą pinigą arba - žūsiu. Tai ir visa rizika!

Ypatingai daug rašosi vokiečių, buv. II Pas. karo veteranų, kariavusių Afrikoje ar rytų fronte. Bet nepamirština, kad į Angolą vyksta ne tik rusai ir kubiečiai, bet ten jau esama ir apie 400 vokiečių 'savanorių' iš Rytų Vokietijos, kurie kovoja komunistų pusėje. Komunistų pusėje, kaip praneša vokiečių spauda, esama ir tam tikras skaičius anglų prancūzų ir kitų europiečių.

Kitas kovos židyns jau buvo beįsilięs į vakarų Afrikoje, Maroko kai mynystėje, buvusioje ispanų Saharoje. Atsimintina, kad praeitų metų pabaigoje, kai paaiškėjo, kad Ispanija nebenori toliau tą savo koloniją belaikyti, pirmieji pretenzijas pareiškė marokiečiai. Maroko karalius Hassan II netgi buvo suruošęs 'taikos žygį' į ispanų Saharą, bet, kai prasidėjo pasitarimai su Ispanija, tą žygį atšaukė. Per pasitarimus buvo sutarta, kad ispanai iš Saharos pasitrauks vasario pabaigoje ir Sahara bus padalinta maždaug pusiau tarp Maroko ir Mauritanijos. Bet čia įsikišo naujas faktorius: Saharoje atsirado tūlas Polisario, kuris pasiskelbė, kad jis nenori nė Maroko, nė Mauritanijos, o sieks visiškos nepriklausomybės. Už tą Polisario tuč tuoj stoji Alžirija, pati esanti sovietų įtakoje ir tuoj į Saharą pasiuntė savo kariuomenės, tankų ir artilerijos. Keliose vietose įvyko gan sunkūs susidūrimai su marokiečiais, kurie kautynes visur laimėjo, paimdami net belaisvių. Paėmus 'polisarijiečių' į nelaisvę pasirodė, kad dauguma jų buvo perrengti Alžirijos kariai. Marokas jau išitvirtino Aiuune, buv. Saharos sostinėje. Daug blogiau su Mauritanija. Mauritanija ne visur atlaikė 'polisarijų' spaudimą ir jie ten laiko užėmę kelias oazes. Yra manoma, kad Alžirą kiš-

ti savo nagus į kaimyninę Saharą yra paskatinę sovietai. Jie norėjo išitvirtinti tame strateginiame Afrikos kampe, kuris saugoja kelius į Viduržemio jūrą ir Atlantą. Be to, kaip patirta, sovietų transporto lėktuvai, veždami ginklus į Angolą, visada nusileisdavo pasipildymui Alžire. O Marokas net sulaukė vieną sovietų laivą su ginklais, plaukusį Saharos pakraščiu link: gal į Saharą, o gal į Angolą. Kuo tie susirėmimai Saharoje pasibaigs, sunku manyti.

Trečias susirėmimų židyns rusėja kitoje Afrikos pusėje - prie Indijos vandenyno ir Raudonosios jūros. Čia jau buvo rašyta, kad sovietai pradeda išitvirtinti Somalijoje, norėdami užkirsti kelią į Raudonąją jūrą. Tas jiems ten puikiai pavyko. Prieš pusantrų metų, kai Sov. Sąjungos prezidentas Kosyginas lankėsi Mogadisicio, Somalijos sostinėje, jis pažadėjo Somalijai visokią paramą: karinę ir ekonominę. Pažadas buvo išpildytas: kiek ir kokios ekonominės paramos Somalija gavo nėra žinoma, bet karinė 'parama' jau aiški: Sovietų Sąjunga Berberos uoste įsirengė savo karo ir povandeniniams laivams bazę, o kitose dviejose bazėse sovietai turi savo lėktuvams nusileisti aerodromą ir raketoms šaudyti įrengimus. Tuo būdu sovietai jau gali uždaryti įėjimą į Raudonąją jūrą (ir į Suezą kanalą), kada tik jiems bus reikalas...

Bet to negana. Kaip žinoma, iki II Pas. karo pabaigos

rytinėje Afrikoje buvo trys Somalijos: italų, anglų ir prancūzų. 1960 m. iš italų ir anglų kolonijų buvo sudaryta viena nepriklausoma valstybė, kuri pasivadino Somalija. O Prancūzija savo Somalijos gabalą pasilaikė ir toliau, tik 1967 m. ji pavadinda ma Afars and Issas Territory (8500 kv. mylių su apie 86,000 gyventojų). Bet ir prancūzų teritorijoje jau prasidėjo neramumai, ypač po to, kai kaimynystėje išitvirtino sovietai. Vėliausiomis žiniomis, prancūzai jau žadėjo tai savo buv. kolonijai irgi duoti nepriklausomybę. to tik ir tetrūko. Jau kelis kartus iš kaimyninės Somalijos buvo įsiveržę somaliečiai, neva padėti teritorijos gyventojams išsikvoti 'pilną nepriklausomybę'. Praeitą savaitę ten somaliečių partizanai buvo pagrobę vaikus vežusį autobusą ir žadėjo visus vaikus iššaudyti, kol prancūzai nepaleis kalėjimuose laikomų visų politinių kalinių, somaliečių. Per susišaudymą teroristai buvo sunaikinti, bet žuvo ir viena nekalta mergaitė. Dabar prancūzai pranešė, kad jie siunčia į Djibouti (sostinę) du karo laivus ir povandeninį laivą 'tvarkai palaikyti'. O ta tvarka bus tokia, kad per kiek laiko saugos teritoriją nuo kaimynų įsiveržėlių. O sovietams išitvirtinti pran Somalijoje būtų labia paranku: iš čia jie dar anksčiau užveržtų įėjimą į Raudonąją jūrą. Užvirta košė įvrs ir toliau, nes ką nors 'išlaisvinti' vis atsiranda progų.

(ab)

TRUMPOS ESKURSIJOS Į LIETUVĄ 1976 PAVASARĮ

KOVO 31 iki BALANDŽIO 8-tos
BALANDŽIO 14 iki BALANDŽIO 22
GEGUŽĖS 16 iki GEGUŽĖS 24

Maršrutas:

Maskva-Vilnius-Kaunas-Trakai
SKUBĖKITE REGISTRUOTIS!

Vasaros 2 savaitės ekskursijos prasideda
gegužės 31 dieną.

Kainos bus paskelbtos greitu laiku!

Lietuvių ekskursija į
Meksiką — 7 dienoms — tik \$300.00
(po du kambaryje)

Išvyksta š. m. gegužės 1 d.

Registruokitės:

AMERICAN TRAVEL SERVICE BUREAU

9727 South Western Avenue

Chicago, Illinois 60643

Telephone: (312) 238-9787

PETKUS
LAIDOJIMO ISTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6
CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2100-9
TRYŠ MODERNIOS KOPLYČIOS

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
MAŽEIKAS & EVANS
6845 SO. WESTERN AVE., CHICAGO, ILL.

TRYŠ MODERNIŠKOS
AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS
Mašinoma vieta
REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

Viešėdami Chicagoje aplankykite **PARAMA** MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĘ —

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. JANUŠAITIS ir J. MAŽEIKAS

Čia rasite didžiausią pasirinkimą vietinių ir importuotų likerų
ir kitokių gėrimų, gi delikatesų skyrius stebina savo įvairumu.

Kainos žemos — Pasirinkimas didelis.

APSILANKĘ — ĮSITIKINSITE.

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVAP. O. BOX 03206
CLEVELAND, OHIO 44103
TEL. (216) 431-6344

6116 ST. CLAIR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

EDITOR VYTAUTAS GEDGAUDAS

Second-class postage paid at Cleveland, Ohio. Published Weekly by American Lithuanian Press Radio Ass'n. VILTIS Inc. Subscription per year \$13.00. Single copy 20 cents.

Prenumerata metams \$13.00, pusei metų \$7.00 • Atskiro numerio kaina 20 centų • Straipsniai pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos nuomene • Nespausdinti straipsniai grąžinami tik autoriams prašant • Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

VASARIO 16 IR MES

Valstybės gimimo sukaktis yra džiaugsmo šventė. Ir mums Vasario 16-tos šventė šiandieną turėtų būti džiaugsmo šventė, nes minime istorinę dieną.

Prieš 58-rius metus 20 mūsų tautos patriotų, savo vizija ir išmintimi įvertinę gyvenamąjį istorinį momentą, ir reikšdami lietuvių tautos valią, Vilniuje pasirašė Lietuvos Nepriklausomybės atstatymo aktą.

Deja, tik 22-jus metus šventėme nepriklausomybės šventę laisvi ir su džiaugsmu. Ir jau trisdešimt šešeri metai kai šią sukaktį švenčiame rūpestyje.

Šiandieną švenčiame Vasario 16-tosios sukaktį ne tik rūpesčio, bet ir nerimo apimti, nes mus persekioja detantės šmėkla.

Bet nerimas ir rūpestis nėra nei desperacija, nei nusiminimas. Mes tikime savo tautos nesunaikinamu laisvės troškimu, kuris tinkamu istorijos posūkio momentu pateiks pasauliui savo valios antrąjį Vasario 16-tos aktą.

Valstybės sekretorius Henry Kissinger, kurio politika taip tampriai rišama su Helsinkio aktu, atsakydamas savo kritikams, kartą prasiarė, ką jis iš tikrųjų galvoja apie Helsinkio aktą.

Jis pasakė, kad ne deklaracijos išveda valstybių sienas, ne deklaracijos jas ir keičia. Šiuo atveju, rodos, ir mes galėtume valstybės sekretoriui pritarti.

Jokios sutartys nei sustiprins, nei sugriaus dabartinės Lietuvos sienas. Istorijos eigoj iškils kitos jėgos, kurios sutrupins smurto sienas, kad ir laisvojo pasaulio palaimintas.

Kokių pavydalu tos jėgos prasiverš, šiandieną mes dar negalime nei numatyti, nei atspėti. Bet būkite tikri, jos bręsta. Bręsta pačioje sovietų imperijoje... Pavergtose tautose ir pagrob-tose žemėse.

Mūsų uždavinys, kartu su kitų tautų bendro likimo broliais ir seserimis, tas jėgas indentifikuoti, jas skatinti ir visomis išgalėmis remti.

Tą mes turime daryti visi vieningai... Pamiršę tarpusavius ginčus ir priekaištus, nes mes visi trokštame Lietuvai laisvės.

Lietuvos Nepriklausomos respublikos istorinė šventė yra tinkamas laikas apie tai nuoširdžiai pagalvoti ir pasiryžti.

ALT Clevelando skyriaus pirm. Algio Rukšėno žodis, atidarant Vasario 16 minėjimą Clevelande.

NEGRAŽINTA SKOLA

EMILIJA ČEKIENĖ

Prieš ketvirtį šimtmečio atvykę į šį kraštą buvome nustebinti, kad pirmieji lietuviai ateiviai, atvykę iš caro priespaudoj valdomos tėvynės skurdo, nepaklydo plačiam, prabanga viliojančiam pasauly, bet aktyviai ėmėsi tautinio darbo: steigė organizacijas, kūrė savo spaudą, statė bažnyčias kultūros židinius ir milijonus dolerių sudėjo Lietuvos atkūrimui. Tie daugumoj beraščiai tėvynės sūnūs nebuvo skolingi savam kraštui.

Gi paskutinioji išeivių banga paliko savo tėvynę ne geresnio duonos karnio ieškodami, o gyvybę gelbėdami nuo artėjančio sovietinio teroro. Toji generacija daugumoj gimė ir augė bei mokslus ėję nepriklausomoj Lietuvoj. Atvyko daugelis mokėdami svetimas kalbas ir pasipuošę mokslo laipsniais. Tačiau, ar mes per tą ketvirtį šimtmečio savo atliktais tautiniais darbais galėtume su anais lenktyniauti labai abejotina, nors esam stipresni, materialiai ir daugiau skolingi Lietuvai už gautą pasirošimą gyvenimui ypač stipendijatai. Teisingai sakoma, kad nei įgyti ar paveldėti turtai, nei mokslo titulai bei laipsniai nėra asmenybių kilnumo požymiai, jei nėra įgimto tėvynės meilės jausmo ir bent mažiausios pagarbos kitam asmeniui.

O tokios pagarbos bei teisingumo principų pasigendame skaitydami mūsų spaudoje aprašymus ir dalyvaudami net didžiųjų organizacijų veikloje ar tik seimuose, kai norima kitos idėjos ar net tiktai kitaip galvojančių asmenų iškel-tas mintis be kritikos sunie-kinti, neturint argumen-tų komunistiniu metodu įžeidinėti, juodinti patį asmenį ar laikraštį, kurs jam nepriimtinas mintis drįsta spausdinti.

Itin dėmesio vertas faktas yra, kad prisidengę vienybės šauklių vardais daugiausia triukšmo ypač VLIKe kelia tie, kurie neburi savo jokios buvusios ir išnykusios organizacinės atramos užnugario, atstovauja tik patys save, kaip teisingai P. Stravinskas pažymėjo "Naujienu" sausio 27 dienos numery, tik jis apsilenkė su tiesa kas liečia LTS (Lietuvių Tautinį Sąjūdį, tautininkus), nes LTS VLIKo Taryboje atstovauja inž. Algis Sparauskas ir Regina Žymantaitė, jo pavaduotoja. VLIKo valdyboje LTS atstovo nėra.

Šią dabartinę išeivijos ydą — stoką vienybės mato viens kitame ir patys tos vienybės šaukliai, betgi tiesą matydami tik savo pusėj. Jei vienam kuriam veikėjui nepatinka ALTa ar jo pir-

mininkas, jis visus įtikinės, kad reikia ALTą griauti, jei nepatinka VLIKas, reikia jį ardyti ar kitai institucijai pajungti. Panašiai ir su kitomis organizacijomis. Bet jei tokių kritikų paprašysi atlikti kokį darbėlį, vargu besulauksi talkos, išgirsi eilę pasiteisinimų. Juk kalbėti pasirošimo nereikia. Nėra nieko lengviau, kaip kalbėti, kitus mokyti, kitiems patarti, iš jų daug reikia lauti, pakaltinti ir manyti, kad pats niekados neklysti. Jokios kalbos apie vienybę neturi reikšmės, kol veikėjai suks galvą savo įtakos išplėtimui savo organizacijoj, savo pažiūrų primetimo kitiems, o tie kiti vietoj konkretaus organizacinio darbo galvos, kaip apsiginti nuo nepelnytų įžeidinėjimų.

(Nukelta į 4 psl.)

Šis bei tas

SKIRPSTAS

Nevienam mūsų kyla klausimas: kodėl meno kūrėjai greičiau palinksta šlietis prie okupanto peties ir jo letena gėrėtis - nuvykę pavergton Lietuvos bendrauja su Maskvai tarnaujančiais valdžios atstovais, duoda komunistų spaudai pasikalbėjimus, vien girdami visa, ką ten pamatė. Jie viešai pareiškia džiaugsmą ten esančia okupanto glo-ba ir jo darbais, visai užsimerkdami į negeroves (tų savo pareiškimų, grįžę Amerikon ar kiton laisvės šalin, jie neatšaukia - vadinas, tai jų tikra, neiškreipta nuomonė). Jau taip yra pasireiškę ne vienas mūsų muzikos ir dailės žmonių. Tiesa, ir vienas kitas kunigas, mokytojas. Bet ypač menininkai. O paprastesni, mažiau mokyti ar garbėn iškilę asmenys nuvažiuoja, pasimato su giminėm ir grįžta tytom, okupanto viešai nepagarbinę ir - heroiskų Lietuvos kovotojų neižeidinėję, nepaniekinę. Kodėl iškiliūs menininkai dažnai pasirodo tokie trumparegiai ir susižavi gyvenimu po tironijos ranka? Ir tai tie, kurie jau pažino bolševikus 1940-41 m. ir patys nuo jų bėgo kaip nuo maro, bet šiandien eina į Kanosą tam žudikui nusilenkti?

Paskiausia štai per Gimtąjį Kraštą prabilo tokiu bolševikinės buities susižavėjimu viena pirmųjų mūsų šokių mokytojų, dar anuomet laisvos Lietuvos pinigais išmoks-linta užsienyje - M. Baronaitė, dabar gyv. Australijoje. Argi ji nežino, kokią rolę atlieka G. Kraštas: ypatingu 'kryptingumu' kreivai pavaizduoti Lietuvą, kad patrauktų kuo daugiau okupanto pusėn užsienio lietuvių, nesusi-vokiančių komunizmo politikos pinklėse?

Jau I-ju bolševikmečiu mums akis badė savi menininkai - ypač poetai tuomet puolė kaktomuša prieš Staliną - nuėję tautos pavergėjui tarnauti. Kodėl taip yra? Vienas psichologijos žinovas sako: tai normalu! Menininko prigimtis yra jausminė ir - egoistinė, jam protą nustelbia jausmai ir individualūs norai. Istorijoje daug faktų, kur menininkai šliejosi prie tironų, jų malonėm džiaugdamiesi. Kai jis išskirtinai pagerbiamas ir vaišinamas, puikiai priimamas - momento išpūdis jį apvaldo, jis visa kita užmiršta. Todėl ir bolševikai žino, kad meno žmogų lengviausia palenkti savo tarnybai, kad ir netiesioginei.

Tad nebus nuostabu, jei dar ne vienas mūsų meno žmonių pereis tą 'bolševikų pagerbimo procesą', komunistinėj spaudoje pragysdami susižavėjimu okupanto darbais. Idomu, ar jų sąžinė lieka rami, kad jie tuo būdu atsistoja tirono okupanto pusėje, kai ten eina taip sunki ir kruvina kova už tiesą ir laisvę?

Praeitą vasarą tie Maskvos darbų pagerbėjai vis minėjo Dainų šventę. Taip, ten buvo gražu, nes dainavo lietuviai, dar ne rusai. Bet kodėl tie iškiliūs turistai nepamatė tikrovės? Kai šventėj uždainuota giesmė, kuri beveik tautiniu himnu eina per širdis - Lietuva, brangi mano tėvyne! - daugelis, daugelis nesulaukė ašarų, palenkė galvas gaudulį slėpdami, vergijos skausmu surakinti... Ir tapo taip sopulingai tylu, lyg ir debesys danguj sustingo - lyg tautės karžygių šermenyse liūdint visų tūkstančių brolių ir sesių, komunizmo žiauriai nugalabintų...

Tilžės tiltas per Nemuną.

MELO KARAS (7)

INCIDENTAS OLANDIJOJE

Nepasisekimas užmegsti ryšius su britais per Vatikaną, apie kurį kalbėjome pereitą kartą, paragino Hitlerį pačiam imtis apgaulės, kad daugiau sužinotų apie savo vidaus priešus. Tuo pačiu laiku britai labai susidomėjo pačių vokiečių aukštųjų karininkų samokslu nuversti Hitlerį, o be to, ULTRA dar nebuvo pradėjusi veikti ir britams buvo svarbi kiekviena informacija apie Vokietiją.

Už tat, kai britų žvalgyba gavo žinių, kad su ja Olandijoje kontakto ieško 'vokiečių generalinio štabo pasiuntiniai', su jais pasimatyti buvo pavesta aukščiausiams žvalgybos pareigūnams kontinente - majorui S. Payne Best ir kap. R. Henry Stevens. Tuo laiku pavaduotą jas mirtinai sergantį britų žvalgybos MI-6 viršininką admiralą Sinclair, pulkininkas Menzies, kuris vėliau buvo pats paskirtas viršininku, išpėjo savo karininkus laikyti didžiausio atsargumo, nes visai teisingai įtarė, kad tie 'pasiuntiniai' iš tikro gali būti Himmlerio ir Heydricho agentai.

Olandų žvalgybai tarpininkaujant, 1939 m. spalio 30 d. Best ir Stevens susitiko su dviem vokiečių kapitonais - Schaemmel ir Hausman. Po pirmojo vardu slėpėsi pats SD užsienio tarnybos viršininkas.

NEGRAŽINTA SKOLA...

(Atkelta iš 3 psl.)

Aplamai, nuomonių skirtumai nėra blogas reiškinys, tik tų skirtumų derinime išsitraukta tikroji teisybė, jeigu tie nuomonių derinimai neperžengia tam tikrų ribų ir pareiškimų stiliaus. Kai panašūs veiklos vienybės ar danties faktai reiškiniai lokalinėje veikloje, tai nėra svarbu, bet kada ir Lietuvos laisvinimo institucijose, tai lietuvių visuomenę apima nusivylimas, o Lietuvos okupantą džiaugsmas.

Suderintos veiklos vienybė yra būtina ypač dabar, sovietinės detentės pasimetimo laikotarpyje, kas labai ryškiai jaučiasi ir lietuvių tarpe.

Sunki ir nelygi Lietuvos laisvinimo kova reikalauja iš mūsų sutelkti visas jėgas ir vieningai dirbti. Visos tą darbą trukdančios priežastys turi būti iš mūsų tarpo pašalintos, nes mes palikome tėvynę ir tam, kad galėtume laisvajam pasauliui skelbti mūsų gimtojo krašto nelaimę ir ieškoti talkos jo atvadavimui. Mūsų karta daugiausia yra skolinga Lietuvai ir jos neatlikta pareiga, tai tas pats, kaip negražinta skola tautai.

ninkas SS brigadenfuereis Walter Schellenberg, o po antrojo - profesorius Max de Crinis, Berlyno universiteto psichologistas. Vokiečiai britams aiškino, kad po Hitlerio nuvertimo Austrijai Čekoslovakijai ir Lenkijai bus gražintas jų prieškarinis statusas, o Vokietijai už tai turėtų būti gražintos jos prieškarinės kolonijos ir t.t. Britai vokiečius aprūpino mažu radijo siųstuvu ir slapto kodu, kuriuo jie galėtų tiesiogiai susisiekti su britų žvalgyba. Tarp kitko, kalba apie kolonijas, kurios britai negirdėjo per kitus savo kontaktus, sukėlė įtarimų. Menzies savo karininkams įsakė su vokiečiais susitikinėti tik Haagoje ar Amsterdamo, bet jokių būdų ne pasienyje.

Lapkričio pradžioje vokiečiai pranešė, kad į Londoną vykti yra pasiryžęs vienas

vokiečių 'generolas' ir prašė paruošti jam lėktuvą. Neklausydami Menzies įsakymo, Best ir Stevens susitiko su vokiečių 'kapitonais' pasienyje ir sutarė patį 'generolą' pasitikti lapkričio 9 dieną kavinėje 'Bachus' Olandijos-Vokietijos pasienio miestelyje Venlo.

Kas turėjo būti tas 'generolas' ir kaip jis turėjo įgauti britų pasitikėjimą, taip ir liko paslaptimi. Schellenbergas lapkričio 8 d. vakare eidamas gulti paėmė tabletę miegui. Jis jau buvo giliai įmigęs, kai po vidurnakčio jį pažadino telefono skambutis: Himmleris jam pranešė, kad tos pačios - lapkričio 8 - dienos vakare prieš Hitlerį buvo suruoštas samokslas Muenchene. Sprogusi bomba užmušė 6 žmones ir sužeidė 60. Pats Hitleris išsigelbėjo tik todėl, kad savo kalbą seniems partijos drau-

BRANGŪS LIETUVIAI,

Tarptautinei padėčiai susikomplicavus ir Lietuvos bylos klausimui pakrypus nepalankia mums linkme, esame priversti vis daugiau ir daugiau pasitikėti savo jėgomis: Tai reiškia, kad turime dar daugiau dirbti, dar daugiau ir garsiau skelbti pasauliui apie Lietuvos padėtį. Tai reiškia, kad tos pastangos pareikalaus žymiai didesnio pasišventimo ir darbų bei nepalyginamai daugiau lėšų — mūsų visų aukų Lietuvai gelbėti.

Kaip pasakyta praėjusios savaitės bendrame Vyriausio Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto ir Tautos Fondo pirmininkų atsišaukime, VLIKas organizuoja INFORMACIJOS BIURĄ, kuris vykdys pagrindinius ir didžiuosius dokumentacijos ir informacijos uždavinius, susijusius su Lietuvos laisvinimo darbu;

Informacijos biurą aprūpinti pakankamomis ir nuolatiniomis lėšomis, taip kad jis galėtų veikti profesionaliame lygyje, yra Tautos Fondo pagrindinis rūpestis.

Jūsų, mieli lietuviai, parama praėjusiais metais padarė mus šiam darbui ryžtis. ELTOS INFORMACIJOS BIURO pastoviam finansavimui užtikrinti, kreipiamės į jus netarpiškos paramos ne tik šio Vasario šešioliktosios sukakties proga, bet ir visomis progomis, visų metų bėgyje.

Kviečiame aukas siųsti tiesiog Lietuvos Išlaisvinimui, Tautos Fondui, kaip iki šiol, arba tapti šio darbo talkininku įstojant Tautos Fondo nariu.

Tautos Fondo nariu gali pasidaryti asmuo įmokėjęs nemažiau \$100.00 metams. Tautos Fondo nariai turi teisę asmeniškai arba per įgaliotinį dalyvauti metiniame Tautos Fondo suvažiavime, kuriame renkama Tautos Fondo Taryba ir svarstomi kiti šios organizacijos reikalai.

Lietuviškos patriotinės organizacijos taip pat gali pasidaryti Tautos Fondo nariais ir jos šiuo maloniai kviečiamos. Tautos Fondas yra inkorporuota organizacija. Visos aukos Tautos Fondui atleidžiamos nuo JAV-bių mokesčių.

Aukas prašome siųsti užpildant pridedamą atkarpą. Čekius rašyti Lithuanian National Foundation vardu ir siųsti sekančiu adresu: 64-14 56th Road

Maspeth, N. Y. 11378

Nuoširdus ačiū.

Aleksandras Vakselis,
Tautos Fondo Valdybos
Pirmininkas

Prašome iškirpti ir pasiųsti su Jūsų auka.

Lietuvai ir pavergtai lietuvių tautai gelbėti aukoju \$.....

Vardas ir pavardė

Pilnas adresas

Aukas prašau siųsti:

Lithuanian National Foundation, Inc.
64-14 56th Road
Maspeth, N. Y. 11378

SUSIVIENIJIMO LIETUVIŲ AMERIKOJE
GEROVĖS KOMITETO KANDIDATAI Į
SLA PILDOMĄJĄ TARYBĄ

Brangūs broliai ir sesės SLA nariai:

Neseniai praėjo nominacijos į Susivienijimo Lietuvių Amerikoje Pildomąją Tarybą. Dabartiniai Pildomosios Tarybos nariai gavo daugiausiai balsų. Nariai už juos balsavo, nes dabartiniai SLA viršininkai savo sumanumą ir rūpestingumą SLA reikalais puikiai įrodė. Jų pastangomis SUSIVIENIJIMAS sustiprėjo, jo finansai (turtas) metai iš metų didėja, išlaikoma narių tarpe graži vienybė, palaikoma tautinė ir kultūrinė veikla, o visa tas prisideda prie organizacijos ir narių gerovės kilimo.

Užtikrinkime SUSIVIENIJIMO išsilaikymą ir šviesią ateitį ir šiais RINKIM AIS Kovo-March mėnesyje balsuokime už visus dabartinius SLA Pildomosios Tarybos narius:

PAUL P. DARGIS — Prezidentas
Alexander Chaplikas — Vice Prezidentas
Genevieve Meiliunas — Sekretorė
Euphrosine Mikuzis — Išdininkė
Christine Austin — Išdo Globėja
Josephine Miller — Išdo Globėja
Dr. Daniel Degesys — Daktaras Kvotėjas

1976 m. Kovo-March mėnesį parodykite visiems, kad Jums rūpi Susivienijimas — dalyvaukite savo kuopų susirinkimuose. SLA broliškumas yra pagrįstas demokratiškumu veikloje. Kiekvienas narys yra organizacijos šeimininkas. Jisai savo valią pareiškia demokratiniaame procese: balsavimo metu kuopos susirinkime. Tad visi pažymėkime balsavo balote ties minėtų kandidatų pavardėmis ženklukus, kaip nurodoma pavyzdiniame balote. Tokiu būdu pademonstruosite visiems, kad savo balsus su pasitikėjimu atiduodate tinkamiausiems kandidatams į SLA Pildomąją Tarybą.

Ši PILDOMOJI TARYBA, vadovaujama Prezidento Povilo Dargio, moka sutartinai dirbti kiekviename Susivienijimo reikale, tad gerą toną duodanti ir visam mūsų organizaciniam gyvenimui tiek pačiame SUSIVIENIJIME, tiek ir santykiuose su kitom lietuviškom organizacijom. Tokios sudėties PILDOMOSIOS TARYBOS reikia SUSIVIENIJIMUI, tokia vadovybė įveda SUSIVIENIJIMĄ į gražią šiais metais sulaukiamą 90-ties metų sukaktį, tokia vadovybė yra labai naudinga paskiram nariui bei visam SUSIVIENIJIMUI. Už šią PILDOMĄJĄ TARYBĄ balsuokime šių metų Kovo-March mėnesyje.

SLA GEROVĖS KOMITETAS

J. Andrulonis, Sekretorė
4018 Franklin Road
Pittsburgh, Pa. 15214

gams baigė anksčiau kaip buvo numatyta, būtent 9 val 8 min. Už kelių minučių jis išvyko, o bomba sprogo lygiai pusė dešimtos vakaro.

Kadangi savo kalboje Hitleris puolė Angliją, po pasikėsinimo buvo labai patogu kaltę užmesti 'britų žvalgybai', nors faktinai dėl to pasikėsinimo vėliau suimtas dailidė Georg Elser veikė savo asmeniškai iniciatyva.

Kaip ten buvo, Himleris perdavė Schellenbergui asmeninį Hitlerio įsakymą su britų žvalgybininkais nesiderėti, bet juos ... suimti ir atgabenti į Vokietiją. Įvykdyti pagrobimą Schellenbergas pavedė vienam iš savo pareigūnų - Alfred Naujockas.

Kai lapkričio 9 dieną 2 val. 8 min. po pietų mėlynas Buickas, kuriame buvo Best, Stevens, olandų žvaldybos lt. Klop ir šoferis pasirodė prie Kavinės 'Bachus', iš Vokietijos pusės smarkiu greičiu atvažiavo trys 'Mercedes', sulaužydami kelio barjerą. Iš jų iššokė keturi esesininkai surakino abu britus ir jų šoferį. Kai lt. Klopbandė ištraukti savo revolverį, Naujockas jį nušovė. Viskas įvyko taip arti pasienio, kad Mercedes neturėjo apsisukti - jie grįžo užpakalinio bėgio.

Best ir Stevens buvo patal

pinti į SD rūšį, o pats Hitleris užkabino 'geležinius kryžius' Schellenbergui, Naujockui ir keturiems SS vyrams.

Best ir Stevens nieko nežinojo apie kitus kontaktus su vokiečiais, už tat nieko ne galėjo išduoti, bet 'Juodojo orkestro' samokslininkai dėl to negalėjo būti visai tikri. Tik vėliau paaiškėjo, kad britų karininkai, nors ir kankinami, nepasakė nieko tokio, kas galėtų bent kokių būdu padėti vokiečiams.

Venlo incidentas buvo posūkis slaptame kare. Iki to laiko, abi pusės darbavosi su 'baltom pirštinių', jos vengė pagrobimo ir bet kokių žygių prieš žinomus priešų pareigūnus. Dabar pirštinių jau buvo nusimautos. Heydrichas tai patyrė ant savo kailio.

• AIDAI, mėnesinis kultūros žurnalas, kurį redaguoja dr. Juozas Girnius, gruodžio mėn. numeryje, kuriame yra eilė įdomių straipsnių savo apžvalgoje plačiai pamini Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos 25 metų sukaktį ir jos jubiliejinį seimą. Šis numeris papuoštas dail. Jono Rimšos kūrniais. Žurnalą leidžia Tėvai Pranciškonai.

Lietuviškos spaudos reikšmė išeivijoje

Iš Prano Naujokaičio pasakaitos, skaitytos Dirvos 60 m. sukakties minėjime New Yorke, Kultūros židinyje:

Sakoma, kad spauda yra didžioji pasaulio galybė. Dažnai tenka įsitikinti, jog toks vertinimas yra teisingas. Ir lietuvių tautos gyvenime spaudos vaidmuo buvo ir tebėra labai didelis. Laisvę apgynę savanoriai, bet laisvės troškimą ir aukos dvasią išugdė lietuviška spauda. Jau didysis Motiejus Valančius suprato, kad lietuvis turi būti švietus - mokas skaityti ir rašyti, ir turi turėti knygų ir laikraščių. O tautinio lietuvių atgimimo idėjos sklido per 'Aušrą', 'Varpą', 'Apžvalgą', 'Tėvynės Sargą' ir lietuviškas knygas.

Spaudos reikšmę suprato ir pirmieji lietuviai išeiviai Amerikoje. Masinė emigracija prasidėjo apie 1970 metus. Istorikai teigia, kad pirmųjų emigrantų apie 75½ buvo beraščiai, o atsišpirti prieš svetimųjų išnaudojimą ir skriaudas reikėjo organizuotis, jungtis, šviestis. Kūrėsi vakariniai kursai organizacijos, iškilo ir savos spaudos reikalas.

Pirmoji Amerikoje išleista knyga buvo Mykolo Tvarausko. Išleistas anglų kalbos vadovėlis lietuviams 'Tlumocius'. M. Tvarauskas buvo mokytojas, į Ameriką atvykęs po 1863 m. sukilimo. Nors save laikė lenku, bet dirbo lietuviams. Shamokine, Pa., jis įsitaisė mažą spaustuvėlę. Bet spaustuvė po kiek laiko sudegė, o kartu ir pirmoji Amerikoje lietuviška knygelė. Po nelaimės M. Tvarauskas persikėlė į Brooklyną, dirbo skardos ir vario fabrike Maspeth ir vėl išigijo menką spaustuvėlę, kurią patalpino savo gyvenamam kambaryje. Spaustuvė turėjo koją minamą prešą ir 1879 m. buvo išleistas pirmasis Amerikos lietuvių laikraštis 'Lietuwiszka Gazieta'. Buvo spausdinama įvairių lengvų pasiskaitymų ir pasaulio įvykių. Per 6 gyvavimo mėnesius buvo išleista 'Lietuwiszkos Gazieta' 16 numerių ir dėl mažo skaitytojų skaičiaus sustojo.

1891 m. jis vėl ėmė leisti laikraštį 'New Yorko Gazieta Lietuwiszka', kurio išėjo 25 numeriai. Knygų Tvarauskas išleido 11. Jų vertė buvo menka, kalba užteršta barbarizmais. M. Tvarauskas (1838 - a.1913) buvo lietuviškos spaudos pionierius.

Antrasis lietuviškos spaudos gaivintojas buvo dr. Jonas Šliupas. Jis į Ameriką atvyko 1884 m. ir tuojau kartu su Tvarausku planavo leisti laikraštį 'Unija' kartu su lenkais, dviem kalbom. Bet jiems atsisakius, 1884 m. išėjo vien lietuvių kalba ir su 300 skaitytojų, bet po pusės metų užsidarė. Skaitytojai skundėsi, kad laikraščio kalba per sunki. Tvarauskas norėjo grįžti prie savo bar-

Rašytojas Pranas Naujokaitis kalba Dirvos 60 m. minėjime New Yorke. L. Tamošaičio nuotr.

barizmais užterštos kalbos, bet Šliupas laikėsi sunkesnio stiliaus. Be to, kai kuriuos skaitytojus atgrasino ir dr. Šliupo neigiamai liečiami religiniai klausimai.

Šliupas ėmėsi redaguoti ir leisti savaitraštį 'Lietuviškasis Balsas', kurį leido Šliupo organizuota Lietuvos Mylėtojų Draugija. Tačiau ir šis laikraštis turėjo sustoti 1889 m. Šliupas 1892 m. pradėjo leisti žurnalą 'Apšvieta'. Jį leido Lietuvių Mokslo

Draugystė Amerikoje, o spausdino M. Jankaus spaustuvė Bitėnuose, bet ir šis žurnalas 1893 m. sustojo ejęs. J. Šliupas išleido ir 29 knygas.

Prie ilgaamžių laikraščių priklauso 'Vienybė', kuri pradžioje vadinosi 'Vienybė Lietuvninkų'. Ji pradėjo eiti 1886 m. Plymouth, Pa. Pradžioje laikraštis buvo katalikiškas, paskiau keičiantis redaktoriams ir leidėjams, keitėsi ir laikraščio kryptis,

bet iki J. Tysliavos mirties 'Vienybė' nenukrypo nuo patriotinės linijos. Tai pats seniausias tebeeinąs lietuviškas laikraštis Amerikoje. Išleido 92 knygas, 96,000 egz.

Savotiškas išeivijos reiškinys buvo D. Tomo Bačkauskio ir jo ipėdinių leidžiamas laikraštis 'Saulė nuo 1888 - 1959' Išleido per 200 knygų.

Vienas didžiausių lietuviškos spaudos ugdytojų ir knygų leidėjų buvo kun. Antanas Milukas (1871 - 1943). Jis yra ir pirmosios 'Dirvos' leidėjas ir redaktorius. Toji Dirva buvo žurnalas, išeinąs 4 kartus per metus. Pro jo puslapius praėjo daug vertigų mokslo ir literatūros veikų, vėliau išleistų ir atskiromis knygomis (Basanavičiaus, Valančiaus, Donelaičio, Ivinskio, A. Pabrėžos, H. Sienkevičiaus, A. Tatarės A. Burbos. 'Dirva', pradėta leisti 1898 m., susijungė 1903 m. su J. Tumo-Vaižganto Tilžėje leidžiama 'Žinyčia' ir virto 'Dirva-Žinyne'. Ejo iki 1906 m. Milukas perėmė iš kun. Vinco Varnagirio laikraštį 'Žvaigždė'.

Didelis knygų leidėjas buvo Antanas Olšauskas, Chicagoje leidęs laikraštį 'Lietuva' nuo 1892 m. Jis yra išleides 50 knygų, buvo ir daugiau smulkesnių leidėjų ir naujų laikraščių, kurie gimė ir mirė. Spaudos draudimo laikais lietuviai Amerikoje išleido daugiau knygų, negu galėjo išleisti lietuviai M. Lietuvoje.

SLA 'Tėvynė' eina nuo 1896 m.; 'Garsas' su pertraukomis eina nuo 1892 m.; dienraštis Naujienos eina nuo 1924, 'Draugas' nuo 1916 m.; Darbininkas' nuo 1915, Bostono 'Keleivis' nuo 1905 m., 'Margutis' ejo nuo 1928-1965, nuo 1950 eina 'Lietuvių Dienos', 'Aidai', 'Ateitis'. Nuo 1959 m. eina 'Metmenys'.

Partijų leidžiami žurnalai: Varpas, Tėvynės Sargas, Sėja, Į Laisvę, Naujoji Viltis ir profesiniai leidiniai.

Daugumas mūsų spaudos leidžiama srovinių sambūrių ar institucijų. Ir tas srovinkumas vienoj spaudoj ryškesnis, kitoj beveik neįaučiamas. Pasaulėžiūrinis atspalvis periodinei spaudai beveik būtinas, nes be jo daugelis leidinių būtų bėspalviai, anemiški. Nesveikas reiškinys yra asmeniška polemika, pasitaikanti demagogija, nepagrįsti kaltinimai ir šališka kritika.

Ar sąžiningai mūsų spauda savo pareigas atlieka? To bulumo sunku šiose sąlygose reikalauti, tačiau dažnai pasigendame vertybių suderinimo. Menki parengimėliai, net banalūs plačiai aprašomi eiliniai dainininkai iškeliama į žvaigždes, o išleista net didelės vertės knyga dažnai net nepaminima, rašytojų dalyvavimas kurioje programoje atrodo tik nesvarbiu priedeliu. Politikos reikšmė gyvenime neatmestina, tačiau mūsų spaudoje dar vis liūto dalį gauna politinės žinios, o kultūrinis gyvenimas dažnai turi pasitenkinti skriaudžiamo posūnio dalia.

Baigiant prelegentas rašytojas Pranas Naujokaitis pabrėžė, kad spauda plačiąja prasme (laikraščiai, žurnalai, biuleteniai ir įvairi knyga) yra mūsų gyvybės pulsas, jos kraujas. Branginkime ją ir tobulinkime, nėra jos per daug, nors kartais atrodo per daug susiskaldžiusi į mažas sroveles, bet tos srovelelės yra spalva ir gaivūs pavasario vėjai.

DAYTON

MINĖS VASARIO 16-JĄ

Daytoniškiai Vasario 16 dienos paminėjimą rengia vasario 22 dieną. Yra pramatyta labai turininga programa. Arkivyskupas Nicholas Elko sutiko dalyvauti ir tarti žodį. Jis yra gerai susipažinęs su Lietuvos reikalais, o be to yra išaukęs ir gyvenęs lietuvių tarpe Pensylvanijoje.

Meninę programą išpildys sol. Vaclovas Verikaitis, muz. Jonas Govedas iš Toronto, Kanados, atsiveždami pastiprinimą sol. Rimą Strimaitį. Tai ypatinga programa daytoniškiam. Solistai atsiveža visai naują dainų programą. Vietinė tautinių šokių grupė "Vėjeliai" pasoks naujus šokius, kuriems rimtai ruošiasi.

Tautos šventės minėjimas prasidės pamaldomis šv. Kryžiaus lietuvių bažnyčioje 2 val., kurių metu svečiai solistai irgi giedos. Po pamaldų bus persikelta į lietuvių klubą (922 Valley St.), kur bus toliau tęsiamas minėjimas.

Minėjimui pasibaigus bus užkandžiai.

Daytone ir apylinkėse gyveną lietuviai ir lietuvių draugai kviečiami gausiai dalyvauti. J-s

1976 METŲ EKSKURSIJOS Į LIETUVĄ

# 2	Gegužės 10 iki gegužės 19	Maskva, Vilnius (viena savaitė)	\$ 760.00
# 3	Gegužės 16 iki gegužės 24	Maskva, Vilnius (viena savaitė)	760.00
# 4	Gegužės 31 iki birželio 15	Maskva, Vilnius, Ryga	931.00
# 5	Birželio 14 iki birželio 29	Maskva, Vilnius, Roma	1180.00
# 6	Birželio 28 iki liepos 12	Maskva, Vilnius, Ryga, Leningradas	1051.00
# 7	Liepos 5 iki liepos 19	Maskva, Vilnius, Roma	1160.00
# 8	Liepos 12 iki liepos 26	Maskva, Vilnius, Šveicarija	1206.00
# 9	Liepos 19 iki rugpjūčio 2	Maskva, Vilnius, Ryga, Leningradas	1051.00
#10	Rugpjūčio 9 iki rugpjūčio 23	Maskva, Vilnius, Roma	1160.00
#11	Rugpjūčio 16 iki rugpjūčio 30	Maskva, Vilnius, Šveicarija	1206.00
#12	Rugpjūčio 23 iki rugsėjo 7	Maskva, Vilnius, Ryga	1051.00
#13	Rugsėjo 20 iki rugsėjo 28	Maskva, Vilnius (viena savaitė)	760.00
#14	Spalio 4 iki spalio 18	Maskva, Vilnius, Ryga	931.00
#15	Spalio 11 iki spalio 19	Maskva, Vilnius (viena savaitė)	760.00
#16	Lapkričio 1 iki lapkričio 9	Maskva, Vilnius (viena savaitė)	677.00
#17	Gruodžio 7 iki gruodžio 15	Maskva, Vilnius (viena savaitė)	677.00
#18	Gruodžio 20 iki sausio 4	Maskva, Vilnius, Ryga	876.00

KAINOS PADUOTOS YRA NUO NEW YORKO ARBA BOSTONO — NUO CHICAGOS REIKIA DAR PRIDĖTI \$119.00.

Visas grupes lydės patyrę vadovai. Visos grupės bus 1 dieną vežamos į Kauną, taip pat ir į Trakus ½ dienos.

SKUBĖKITE REGISTRUOTIS — VIETŲ SKAIČIUS RIBOTAS!

AMERICAN TRAVEL SERVICE BUREAU

9727 South Western Avenue

Chicago, Illinois 60643

Telephone: (312) 238-9787

AIR FARES SUBJECT TO CHANGE AND/OR GOVERNMENT APPROVAL.

■ Laiškai Dirvai

SOVIETINĖ PARAMA — VOKIEČIAMS KLAIPĖDA OKUPUOJANT

Ryšium su Dirvos (š. m. Nr. 3) vedamuoju "Klaipėdos atvadavimo sukaktis", noriu padaryti pastabą dėl vieno tame straipsnyje teiginio, būtent, kad kai Hitleris 1939 m. ryžosi užimti Klaipėdą, mūsų vyriausybė dairėsi kaimyninių valstybių pagalbos, bet Sovietų Sąjunga atsisakė suteikti betkurią paramą — taip sakoma tame straipsnyje. Jei straipsnio autorius taip sako — be abejo jis žino. Betgi kaip buvo su kitais kaimynais — lenkais ir latviais? Ar į juos nebuvo kreiptasi, o jei taip — koks jų atsakymas?

Kad Sovietų Rusija tada atsisakė suteikti betkokią (kokią kitokią jei ne kariinę?) paramą, Lietuvai išėjo į naudą, nes jei tuo atveju Sovietų Rusija Lietuvai būtų davusi bet kokią paramą — Lietuvą jau tada, 1939 m. pavasarį, būtų ištikęs toks likimas, kuris ją ištiko 1940 m. Be sovietų "paramos" Lietuva, kad ir be Klaipėdos krašto, vis dėlto dar laisva ir nepriklausoma išgyveno daugiau kaip vienerius metus.

Nesuprantu todėl, kaip tad vertinti Sovietų Rusijos generalinio konsulo Kulikof (Klaipėdoje) elgesį anomis kritiškoms Klaipėdos dienomis. Jis, būtent, kovo mėn. 20 ir 21 d.d. ištisomis valandomis sėdėjo Klaipėdos krašto Gubernatūros reikalų vedėjo kpt. M. Kukučio kabinete, mėgindamas Kukutį prikalbėti skambinti Kaunan, kad Lietuvos vyriausybė prašytų Sovietų Rusijos pagalbos, nes prie Lietuvos sienos esą parengti sovietų traukiniai su rusų kariuomene, kuri telaukianti tik gesto iš Lietuvos vyriausybės pusės ir ta kariuomenė bematant būtų ne tik Lietuvoje bet ir Klaipėdoje Rašau apie tai dėlto, kad būdamas tada Gubernatūros tarnautoju pats mačiau Kulikof valandomis besėdintį pas mano tiesioginį viršininką Kukutį ir man reikėdavo laukti už durų, nenorint trukdyti tokio aukšto svečio pasikalbėjimo, kol, matydamas, kad tas svečias nesirengia greitai išeiti — visai į jį nekreipdamas dėmesio įeidavau ir išeidavau pagal savo nuožiūrą. Juo labiau, kad Kukutis dėlto visai nesivaržė ir niekada manęs neįspėjo, kad jį su tuo svečiu netrukdyti. Kulikofui išėjus — Kukutis papasakojo ko jis buvo atėjęs.

Kaip dabar suprasti Sovietų Rusijos generalinio konsulo elgesį akivaizdoje fakto(?), kad Sovietų Rusija atsisakė suteikti bet

kokią paramą? Ar tai nebuvo paprasčiausia provokacija?

VI. Bakūnas,
Los Angeles, Calif.

Red. pastaba. V. Bakūnas teisingai savo laiške. Lietuva prašė diplomatinės pagalbos, tuo tarpu sovietai siūlė karinę, kas jiems būtų davę progos įvesti savo kariuomenę į Lietuvą. Tokia "pagalba" Lietuvai buvo nepriimtina.

NEPAMATUOTAS KALTINIMAS

K. Jankūno laiško Dirvoje paskelbimu sukeltas ginčas nesibaigia. Skaitėme ALTos sekretoriaus pareigas ėjusio dr. V. Šimaičio pasisakymus, į kuriuos atsiliepė Algimantas S. Gečys, LB Visuomeninių Reikalų Tarybos pirmininkas. Dėl jo laiško tebūnie ir man leista trumpai pasisakyti.

Pirmiausia p. Gečys savo rūstybę išlieja dr. Šimaičiui ir ALTai už dr. F. Kauno pareiškimą ALTos seime. "... sunku suprasti, kokiu pagrindu ALTa savo seime leido svarstyti ir vėliau spaudoje propaguoti pareiškimus, liečiančius kitų organizacijų vidaus reikalus. Kaip būtų žiūrima, jei JAV LB Taryba imtų priiminėti nutarimus ALT valdybai pasitraukti dėl to, kad ji nesusikalba su vienu ar kitu ALTos skyriu, ar per aštuonerius metus nesugebėjo bendrai dirbti su B. Nainio, V. Volerto ir J. Gailos vadovaujama JAV LB-ne?" — rašo p. Gečys savo laiške.

Kalbama pareiškimą seime pats asmeniškai girdėjau. Kokiais sumetimais dr. Kaunas, žinomas frontininkų veikėjas, pareiškimą padarė, p. Gečys galėtų išsiaiškinti asmeniškai su dr. Kaunu, bet už tai kaltinti dr. Šimaitį ar net ALTą yra neteisinga. Seime galėjo pasisakyti ne tik atstovai, bet ir svečiai. Seime tas pareiškimas nebuvo svarstytas, — tuo labiau, priimtas koks nutarimas.

D. Adomaitis,
Chicago, Ill.

AR GALIMAS VEIKLOJE SUGYVENIMAS

Sausio 26 d. Drauge tilpo žinutė apie JAV LB Vakarų (Los Angeles) Apygardos atstovų suvažiavimą, kuris įvyko sausio 11 d. Tautinių namų pastogėje. Korėspondentas J. K. rašo, kad suvažiavime dalyvavo LB Krašto valdybos atstovas Algimantas Gečys ir tarė žodį. Jis taip kalbėjo: "Lietuvos okupacijos nepripažinimo" formulė buvo tapusi bereikšmė frazė. Nuo galutinio pralaimėjimo Hel-

sinkyje išgelbėjo ne tiek veiksniai, bet susipratusios visuomenės pastangos. Kai Amerikos Lietuvių taryba yra linkusi besąlygiškai pritariti Valstybės departamento linijai, tai Lietuvių Bendruomenė į laisvinimo problemą žiūri taip: "Niekas kitas Lietuvos laisve nesirūpins, jei mes patys nesiimsime iniciatyvos ir neturėsime drąsos. Laisvinimo veiklos tikslas nėra inkorporacijos nepripažinimo išlaikymas, muitų siuntiniams sumažinimas ar lankymosi Lietuvoje mažesnis varžymas, bet laisvas, nepriklausoma Lietuva. To LB siekia, ir jos darbuotojai į kompromisus nei su JAV valdžia, nei su okupantu neis. LB išėjimas į laisvinimo veiklą pilnai pasiteisino. Ji pajudino daugybę sričių, kuriose ALTa niekad nesireiškė".

Taip A. Gečys kalbėjo tame suvažiavime. Kiek toje kalboje yra tiesos?

A. Gečys sako, kad LB pajudino daugybę sričių, kuriuose ALta niekad nesireiškė. Iš tos daugybės pajudintų sričių nei vienos nenurodė. Nuo Altos įsisteigimo dienos t. y. 1940 m., pagal grupių susitarimą, Altos veikla buvo ir pasiliko vien tik politinė sritis — rūpintis Lietuvos nepriklausomybės atstatymu ir daugiau nieko. Altas tą ir daro.

A. Gečio išsireiškimas, kad ALta yra linkusi besąlyginiai pritariti JAV Valstybės departamento linijai yra pikta kompromitacija. Arba vėl "Nuo galutinio pralaimėjimo Helsinkyje išgelbėjo ne tiek veiksniai, bet susipratusios visuomenės pastangos." Kokios tos pastangos buvo nenurodo. Visi gerai prisimenamė, kad į Helsinkį buvo nuvykęs Vliko pirmininkas ir viskas. Suvažiavę atstovai padėjo tik parašus. Jokių pakeitimų nepadarė.

Man atrodo, kad p. A. Gečys labai klysta sakydamas, kad "laisvinimo tikslas nėra inkorporacijos nepripažinimo išlaikymas, bet laisva, nepriklausoma Lietuva". Jeigu Amerika atsisakytų to principo, tai kas tada beliktų daryti. Visa veikla nutrūktų. Dėka Alto tas nepripažinimas tęsėsi 37 metai. Jau turėjome nemalonumo su Australija. Amerikai atsisakius to principo, jį pakeiktų ir kitos valstybės. Visi mes nuo 1940 m. Lietuvos okupacijos norime ir siekiame — atstatyti laisvą ir nepriklausomą Lietuvos valstybę. Bet kada ir kaip ją atstatysime — šiandien nežinome, bet tikime, kad ta diena ateis.

Organizacijų atstovai ar jie rinkti, ar skirti, turi turėti šiek tiek diplomatijos ir tolerancijos. Paimkime, kad ir tokį p. Gečio išsireiškimą: "LB vadovybė ir jos darbuotojai į kompromisus

SEN. HENRY JACKSON, galimas demokratų kandidatas į JAV prezidentus, Vasario 16 proga atsiuntė Dirvai telegramą, kurioje džiaugiasi galėjęs prisidėti prie Simo Kudirkos iškviatimo į Ameriką. Jis taip pat prisidėjo ir prie rezoliucijos 319, kuri turėtų pabrėžti, kad Amerikos tauta ir kongresas niekada nesutiks pripažinti Sovietų įvykdyto Lietuvos, Latvijos ir Estijos prijungimo prie Sovietų Sąjungos.

E. CHICAGO

MEDŽIOTOJŲ IR MEŠKERIOTOJŲ KLUBO SUSIRINKIMAS

East Chicagos Medžiotojų ir Meškeriotojų Klubo visuotinis narių susirinkimas įvyko sausio mėn. 31 d. šv. Pranciškaus lietuvių parapijos patalpose, Harbur, Ind. Susirinkimui pirmininkavo Antanas Vilutis, sekretoriavo Kazimieras Valeika.

Klubo veiklos pranešimą padarė Kazimieras Čiurinskas peržvelgęs valdybos nuveiktus darbus. Jo teigimu valdyba neapsiribojo vien tik klubo veikloje, bet gali- mai talkino ir kitoms vietos

su JAV valdžia, nei su okupantu neis". Kokia išdidybės manija ir absurdiškas išsireiškimas.

Įsimaišymas JAV LB Krašto valdybos į politiką ne tik kad nepasiteisino, o priešingai, suskaldė visuomenę ir vargu kas nors ją besujungs.

Dauguma žmonių kelia klausimą "ar JAV LB Krašto valdyba laikytina laisvinimo veiksmu. Tuo klausimu turėtų tarti žodį Vlikas ir ALta. Pasaulio Lietuvių B-nės valdyba yra kitas reikalas.

Pagaliau artėja rinkimai į VIII LB Tarybą. Gal ateis naujų jėgų su didesne diplomatija ir tolerancija kitai organizacijai ir žmogui. Lauksime.

J. Jurevičius
Chicago, Ill.

organizacijoms. Klubas dalyvavo ir talkino ALT skyriui, savo narių tarpe įvykdė finansinę rinkliavą 3-čiam Pasaulio Liet. Jaunimo Kongresui, talkino laiš- kų siuntimui dėl Lietuvos aneksijos nepripažinimo, suruošė porą parengimų ir iš gautojo pelno spaudą parėmė, šalpa ir kitas institucijas.

Piniginis kasos stovis pranešimą padarė Jonas Pečiulis. Revizijos komisijos aktą perskaitė Albertas Wini- kas, konstatavęs, kad pi- niginė atskaitomybė veda- ma gerai, piniginėje kny- goje visi įrašai pateisinami sąskaitomis ir siūlė susirin- kimui patiektas apyskaitas tvirtinti.

1976 metams Klubo val- dybą sudaro: pirm. Anta- nas Vilutis, vicepirm. Ju- lius Valeika, išd. Vladas Juš- kew, sekr. Juozas Liubi- nas ir valdybos narys Ona Juš- kew.

Revizijos komisiją suda- ro: Alfonsas Vidutis, Jonas Pečiulis ir Janušaitis. Toli- mesnes diskusijos buvo tę- siamos prie vaišių, kurias labai skaniai paruošė klubo narė Teresė Degutienė.

(rn)

• Eugenijus Smilgys ir dr. kun. Juozas Prunskis buvo ALT paskirti dalyvau- ti Lietuvos nepriklausomy- bės atkūrimo minėjime JAV senato posėdyje Vasa- rio 16 d. ir aplankyti kai kurias Washingtono įsta- gas bei pasikalbėti su kon- greso ir kitais žmonėmis Lietuvos reikalais.

Vieningai stokim į darbą už mūsų mylimą šalį

Lietuvos gen. konsulo dr. J. Žmuidzino kalba pasakyta Vasario 16 minėjime Toronte.

Švęsdami šią brangią sukaktį, šias lietuvių tautos valstybinės išminties ir tautinės sąmonės apraiškos metines, nors keliom akimirkom stabtelkim ties Lietuvos teisine padėtim po Helsinkio Akto pasirašymo.

Tai penkiasdešimt ketvirtaisiais, kad sovietai pirmą kartą pasiūlė sušaukti vadinamą Europos Saugumo ir Bendradarbiavimo Konferenciją, tačiau Vakarų valstybės tuo pasiūlymu nesusižavėjo. Kodėl? Dėl to, jog tuoj jos suprato, kad Maskva siekė tą konferenciją paversti savo rūšies taikos konferencija Antrojo pasaulinio karo taikos sutarties surogatui sudaryti bei legalizuoti Europos status quo.

Užtat derybos dėl šios konferencijos sušaukimo ir užtruks net 19 metų, kol jina 1973 liepos 3 buvo atidaryta Helsinkyje, tęsta Ženevoje ir pernai rugpjūčio 1-mą pasibaigė trisdešimt penkiom valstybėm pasirašant ne kurią Maskvos tvirtai siektą taikos sutartį, įteisinančią Kremliaus politinę hegemoniją, o tik principų deklaraciją, vadinamą Galutiniu Aktu, kuris neprivalo būti ratifikuotas, Jungtinėse Tautose įregistruotas ir įgyti tarptautinės sutarties galios.

Kadangi vis dėlto gana plačiai pasireiškė nuomonių teigiančių, kad Helsinkio Akto 3 straipsnis, kalbantis apie sienų nepažeidžiamumą, pripažįstas Baltijos

valstybių aneksiją, tai prezidentas Fordas, šios Deklaracijos išvakarėse, Prancūzijos prezidentas Suomijos sostinėje, Britų ministras pirmininkas Londone ir Kanados užsienių reikalų ministeris Otavoje oficialiai pareiškė, jog jie Helsinkio dokumentu nepripažįsta Lietuvos, Latvijos ir Estijos inkorporacijos į Sovietų Sąjungą.

Be to, įžymesnieji mūsų teisininkai ir Amerikos Atstovų Rūmai pernykščio gruodžio 2 rezoliucija irgi pasisakė minėtų istorinių pareiškimų prasme.

Iš tikrųjų, Deklaracijos 3-čiojo straipsnio tekstas daugiausia ir sukėlė nuogastavimų ir diskusijų. Tad žvilgtelkim į jį.

Pirmoji jo dalis šitą pažodžiai sako:

"Dalyvaujančios valstybės laiko visas viena kitos sienas, o taip pat visų Europos valstybių sienas nepažeidžiamomis, ir todėl jos susilaikys jas pulti."

Šis nuostatas, skelbiantis sienų neliečiamybę, numato dvi skirtingas valstybių grupes:

Pirmą grupę sudaro "dalyvaujančios valstybės", t. y. 35-ios Helsinkio Akto signatarės, o antrąją — nedalyvaujančios bei Akto nepasirašiusios 4 Europos valstybės, būtent: Lietuva, Estija, Latvija ir Albanija. Ir be jų vardais išskaičiavimo, Sovietams nepageidaujamo, yra aišku, kad tik apie jas ten kalbama, nes kitų "nedalyvaujančių" valstybių Europoje nėra.

Taigi, Galutinis Aktas sienų nepažeidžiamumo

Miami-Dade Public Library System, JAV Bicentennial proga, atidarė etninių grupių parodą. Nuotraukoje G. Kodatienė, kuri suplanavo lietuvišką skyrių parodoje, Paulius Leonas, įteikęs bibliotekai savo knygą 'With Liberty and Justice'.

principą taiko ir Baltijos šalims, kaip de jure NESANČIOMS Sovietų Sąjungos ribose ir kaip teisiškai egzistuojančioms nepriklausomoms valstybėms, o taip pat ir Pekino satelitei Albanijai.

Atseit, šis taiklus, greičiausiai Vakarų didžiųjų Demokratijų pageidavimu, Aktan įrašytas posakis ("o taip pat visų Europos Valstybių sienas") turi ir kitą, be aukščiau minėtos, logiškai suvokiamą paskirtį: išaiškinti bei nustatyti, kad Helsinkio Aktas kalba tik apie tokias Sovietų Sąjungos sienas, kurios neapima Baltijos valstybių.

Taigi, Helsinkio Deklaracija, nepažeisdama Lietuvos aneksijos nepripažinimo 35-rių metų nuolatybės, nepažeidžia ir Lietuvos išlaisvinimo vilčių.

Kalbant apie mūsų viltis, reikia nors prabėgomis paliesti tą nepaprastą laisvės sąjūdį, kuri jau 15 metų puoselėja Jungtinių Tautų Dekolonizacijos Komitetas, vadinamas 24 Komitetu. Jo pasiūlymais JT Visuotinis Susirinkimas priėmė eilę reikšmingų rezoliucijų, skelbiančių, kad, pavyzdžiui, kolonializmas yra didysis nusikalstamasis darbas, kad tautų apsisprendimo principas ir jų nepriklausomybė yra teisėtos normos, pilniausiai suderintos su tarptautine teise ir kad mėginimas nuslopinti kovą prieš kolonializmą ar okupacinę valdžią yra priešingas JT-tų chartijai.

Ką tai reiškia?

Tai rodo, kad niekad žmonijos istorijoje nebuvo valstybinės nepriklausomybės idėja tokia populiari ir galinga kaip šiandien; ji yra stipresnė už tą, kurią Maironis, "pavasariui einant Karpatų kalnais", dainavo ir kuri susprogdino Austrijos-Vengrijos imperiją.

Ir jos įtakoj formuojasi bei įsigali nauja, savo aki-vaizdžiais pasiekimais labai pajėgi, kolonializmą ir imperializmą pasmerkianti tarptautinė teisė, kuri jau ir dabar mums patydomis ateina į pagalbą laimėti Lietuvos laisvės bylą.

Todėl tik visom savo galiom vieningai stokim į darbą už mūsų mylimą šalį.

TORONTO

REIKŠMINGA SUKAKTIS

"Tėvynės Prisiminimai" radijo valandėlės dvidešimtpenkmetis buvo gražiai paminėtas Toronto Lietuvių Namuose sausio 31 d. Minėjime dalyvavo virš 300 asmenų, kurį pradėjo ir pravedė KLB krašto valdybos švietimo vadovė Silvija Martinkutė-Leparskienė. Tenka pažymėti, kad per tą 25-rių metų laikotarpį keitėsi stotys, bangos ir laikas, bet nesikeitė radijo valandėlės pradininkas ir vedėjas J. R. Simanavičius. Dažniausiai jam pačiam tekdavo paruošti ir sudarinėti pusvalandžių programas. Šios sukakties proga J. R. Simanavičius sveikino meno ansamblio "Aukuras" vadovė ir režisėrė E. Kudabienė, KLB Hamiltono apylinkės pirmininkė L. Skripkutė, Prisikėlimo parapijos klebonas kun. Augustinas Simanavi-

čius OFM, naujai besikuriančios prie Anapilio Lietuvos kankinių parapijos klebonas kun. P. Ažubalis, Tėviškės žiburių redaktorius kun. dr. P. Gaida, Lietuvių Namų pirmininkas J. Strazdas, SLA 72 kuopos pirm. H. Chvedukas, Vlado Pūtvio kuopos pirmininkas St. Jokūbaitis ir tautinių šokių grupės "Atžalynas" vadovė S. Martinkutė. Kai kurie sveikintojai Tėvynės Prisiminimų vedėjui įteikė vokelius.

Meninę programos dalį išpildė solistai Alg. Simanavičius, R. Strimaitis ir V. Verikaitis, o deklamacijom, meilės pavaizdavimu ir kupletais Hamiltono aukuriečiai E. Kudabienė, M. Kalvaitienė, D. Jonikaitė ir A. Paškevičius. Solistams akomponavo muz. E. Kriščiūnas.

Po Tėvynės Prisiminimų radijo valandėlės vedėjo J. R. Simanavičiaus padėkos žodžio, svečiai, grojant Londono studentų "Atspindžiai" orkestrui, šoko ir linksmiai praleido laiką iki vėlyvų podvylikinių gaidžių. Linkėtina, kad "Tėvynės Prisiminimai" ir toliau nepaliaujamai gaivintų mūsų dvasią, stiprintų tarpusavio broliškus ryšius ir amžinai palaikytų negėstančią lietuvišką ugnelę tėvynei Lietuvai. (pb)

GERIAUSIĄ DOVANA BET KOKIA PROGA

Rasite pas vienintelį lietuvių kailininką Chicagoje

NORMANA BURŠTEINA

185 North Wabash Avenue
Chicago, Ill. 60601 2nd Floor

DIDELIS PASIRINKIMAS
PUOŠNIŲ IR PASKUTINĖS
MADOS KAILIŲ!

Tel. 263-5826
(įstaigos) ir
677-8489
(buto)

DELLA E. JAKUBS & SON

LAIDOJIMO ĮSTAIGA

936 East 185th St. Cleveland, Ohio
Tel. 531-7770

LAIDOTUVIŲ KOPLYČIA YRA ELEGANTIŠKAI ĮRENGTA, GERAI VĖSINAMA IR YRA DIDELĖ AIKŠTĖ PASISTATYTI AUTOMOBILIAMS.

Della E. Jakubs ir sūnus William yra licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai. Nelaimės valandoje suteikia rimtą ir simpatinę patarnavimą.

Lietuvos istorijos knygos

Lietuviškų istorijos knygų ir geresnių vadovėlių dar netolimoj praeity nebuvo Lietuvoje labai daug. Atsimenu, rodos apie 1933 m. buvo liet. spaudoje rašyta, kad yra svarbu aukštesnėms mokykloms ir liet. visuomenės reikalams parašyti platesnę Lietuvos istorijos knygą. Švietimo viceministeris K. Masiliūnas suieškojo ir subūrė tada pačius geriausius liet. istorikus, kaip tai dr. Šapoką, dr. J. Jakštą, dr. Ivinskį, p. Klimą, p. Šležą ir kitus. Daugumas šių vyrų buvo baigę Lietuvos universitetą, papildę savo žinias užsieniuose ir įsigiję daktaro laipsnius. O dr. V. Sruogienė, rinkdama medžiagą savo vyro istoriniams veikalams, pradėjo gimnazijoms vadovėlius rašyti rodos jau nuo 1935 m., ir viena jos didžiausių Lietuvos istorijos knygų (1000 puslapių) yra išleista 1956 m. Chicagoje. Ji yra viena iš plačiausiai nušviečiančių Lietuvos politinį ir kultūrinį gyvenimą. Tremties metais Vokietijoje, lietuvių švietimo atstovams prašant, dr. V. Sruogienė, kai ką papildydama, ar sutrumpindama, paruošė naujus vadovėlius, kurių pvz. VI-ji laida yra vartojama mūsų lituanistinėse mokyklose iki šiol.

Taigi, vadovėlio rašymui reikia prityrimo ir plataus išsilavinimo, kuris leidžia autoriui medžiagą tinkamai prie pakitusių gyvenimo sąlygų pritaikyti. Bet V. Liulevičius ima ir šį dalyką paprasčiau. 1975 m. liepos 3 d. jis rašo Drauge, kad Liet. Bendruomenės švietimo Tarybai pakeitus IX-XII skyriams Lietuvos istorijos programas, jis pakviestas parašyti naujus Lietuvos istorijos vadovėlius, ir dar priduria, kad vadovėliai "buvo tikrai reikalingi". Ir lyg mes kokiame Sibiro užkampy gyventume ir jokio istorijos vadovėlio neturėtumėm, dalyko pagreitiniui, kaip jis pirmos dalies vadovėlio pratarmėje pažymi, pasikvietė bendradarbiais net šeštadieninį Pedagoginį Institutą baigusias ar dar tebelankančias studentes ir kai kurias mokytojas. Žinoma, čia nenoriu nuvertinti šių jaunų bendradarbių pastangų. Ateity gal ne viena jų bus puiki Lietuvos istorijos žinove. Bet vis dėlto, žiūrint į dalyką rimčiau, kyla klausimas, kodėl čia taip skubėta, kad net studentai į vadovėlio rašymą įtraukti. Atrodo gal ir todėl, kad šie visi LB švietimo tarybos atstovai yra labai geri vienaminčiai, o V. Liulevičius, kaip jis pats rašo, yra buvęs net keturis metus žemaičių kunigų seminarijoje. Todėl jiems tur būt atrodė, kad jiems reikia su Lietuvių Fondo pagalba rašyti nau-

Kaip žalojama Lietuvos istorija

J. PĖT-TIS

jus, savus vadovėlius ir senesnius vadovėlius bei jų autorius eliminuoti.

Tokių V. Liulevičiaus redaguotų vadovėlių yra išspausdintos Chicagoje jau dvi dalys (Lietuvių Tautos ir Valstybės Istorija). Pirmosios dalies pratarmėje redaktorius rašo, kad "Istorijos mokslas sparčiai žengia pirmyn. Vis atrandama naujų šaltinių. Atsiranda istorikų, kurie ir senuose šaltiniuose randa naujų duomenų ir aiškina naujai jau mums žinomus įvykius. Todėl žinovai tvirtina, kad kiekvienai kartai reikia naujai parašytos istorijos..." Todėl JAV Liet. Bendruomenės švietimo taryba 1972. I. 23. padariusi, girdi, "istorinį sprendimą", nutardama parašyti IX — XII skyriams (V-VIII klasems) naujas Lietuvos istorijos programas ir vadovėlius.

Bet pažiūrėjus kokių naujų duomenų bei aiškinimų, apie kuriuos V. L. pratarmėje kalba, jo naujieji vadovėliai mūsų mokiniams duoda, čia ima tikrai juokas. Išėmus nepriklausomybės laikus, kurie ir ankstesniuose Lietuvos istorijos vadovėliuose bent suglaustai aprašyti yra, naujai išspausdintieji V. L. vadovėliai mūsų tremtiniui mokiniui beveik nieko naujo neduoda, ir tai turi savo pagrindą. Šalia nežymių archeologinių iškasenų, mūsų istorijos vadovėliuose ką nors naujo parašyti beveik nejmanoma. Pvz. Lietuvos Metrika tebėra Maskvos archyvuose rusų stropiai saugojama, ir mokslo reikams teišduodami tokie šaltiniai, kurie remia rusų asperacijas. O rašyti vadovėliuose apie šių dienų Lietuvos okupanto primestą gyvenimą ar tariamą pažangą, būtų nepadoru ir neteisinga. Todėl V. Liulevičiaus naujieji vadovėliai ir tėra daugiau tik seni Lietuvos visuomeninio, socialinio gyvenimo klausimų kartojimai, pasitaikantis lietuvių autorių parašytose knygose, arba iš kitų vadovėlių išrinkti dalykai. Ir šios pasakytos pastabos supratimui nereikia didelio istorinio išsilavinimo, tai skaičiuojamas pastebės beveik kiekvienas mūsų tautos ekonominio ir socialinio gyvenimo klausimus pastudijavęs žmogus.

Naujos istorijos mokymo programa

Šie savotiško turinio vadovėliai, kaip V. L. rašo, atsirado LB švietimo tarybos, girdi, "istorinio sprendimo" pasėkoje, kur senoji trijų centrų Lietuvos is-

torijos mokymo programa buvo panaikinta. ten buvo vienas koncentras pritaikytas pradžios mokyklai, ir du aukštesniosioms. Lietuvos istorijos programa pradžios mokykloms, LB švietimo taryba paliko senąją ir pavadino ją "Kunigaikščių Istorija", o aukštesnei mokyklai nutarė programą ir vadovėlius parašyti teminiu būdu.

Teminiu būdu parašytų vadovėlių bei istorinių skaitymų yra vartojama kita-taučių bei šio krašto mokyklose, bet V. Liulevičiaus vadovėliai, palyginus su jais, yra tik nevykęs bandymas ir lietuvių tautos istorijos skurdimas.

Paimkime kad ir amerikiečių žemesniuose skyriuose vartojamą "Our Pioneers" ir kitas istorijos knygas, kokių patraukliu ir vaizdingu stiliumi yra jos parašytos, kur kiekvienas aprašomas dalykas turi savo charakterį ir lengvai įsiminamą žymę. Kad ir trumpuose aprašymuose ten nevengiama tinkamu žodžiu pabrėžti žymiųjų asmenų patriotiniai ir kultūriniai nuopelnai kraštui. Jog iš tautos kilę valstybės vadai yra su savo tauta ir kraštu neatskiriamai suaugę. Jie yra tautos žmonės lyg dvasinis aruodas ir šviečiantys stulpai, išliekantys ilgiems laikams. Anot vieno istoriko žodžiais "senoji romėnų tauta veik išmirė, bet Cezario vardas išliko gyvas, o Napoleonas ir pralošęs karą išliko savo tautoje ir pasaulio istorijoje didelis". Taip ir mūsų Vytautas bei kiti kunigaikščiai ir susipratę didikai liks lietuvių atminime. Todėl Lietuvos istorija be susipratusių liet. kunigaikščių ir didikų be-

veik neįsivaizduojama. Bet Liet. Bendr. švietimo taryba savo pavadintame istoriniame sprendime, nutarė Lietuvos istorijos mokymą padalyti lyg į dvi dalis, ir apie kunigaikščių veiklą paliko kalbėti tik pradžios mokykloje, o kitus du koncentrus dėstyti aukštesnėse mokykloj teminiu būdu, ir čia apie Lietuvos kunigaikščius ir valdovus užsiminama daugiau tik pripuolamai. Kaip jau minėta, čia kalbama daugiau tik apie baudžiavinės viduramžių Lietuvos socialinį gyvenimą, senovės administraciją, bajorų rūšis, pakartotinai iki įkyrumo kalbama apie įvairius seimus ir seimelius, baudžiavos rūšis ir t.t.

Liet. Bendr. švietimo taryba, matyt, išėjo iš prielaidos, kad mūsų pradžios mokyklos mokiniai, besimokydami šeštadieninėse mokyklose po vieną valandėlę Liet. istorijos, bus jos jau tiek daug išmokę, kad jiems stojant į aukštesnę lituanistinę mokyklą (9 skyrių arba V klasę) jau nereikalinga, pagal tradicinį antrą koncentrą, senąsias žinias kiek praplėčiant bei papildant, Lietuvos istorijos mokymą chronologiniu būdu tęsti. Tai yra savotiškas galvojimas. Taip nebuvo ir Lietuvoje daroma, kur mokiniai mokėsi ne savanoriškais šeštadieniais, bet dviejose reguliariose pamokose savaitėje, keturių ar šešerių metų pradžios ar panašiose mokyklose. O pridėjus dar Tėvynės pažinimo pamokas, istorinių padavimų skaitymus, ekskursijas į piliakalnius ir panašiai, tai šiems mokiniams stojant į aukštesnes mokyklas, jų Lietuvos istorijos žinojimas turėjo būti daug stipresnis,

kaip mūsų šio krašto vien tik šeštadieniais mokyklas lankančių mokinių. Bet nežiūrint to, mūsų tautos istorijos mokymas Lietuvoje kartais dar nesibaigdavo ir su gimnazijos suolu. Pvz. visų skyrių humanitarams studentams, šalia liet. kalbos, reikėjo išlaikyti universitete ir bendrą Lietuvos istorijos kursą, ir ypač prof. Jonynas šalia savo skaitomo kurso, klausinėjo ir apie kunigaikščių ir nekunigaikščių laikotarpius. Panašiai darė ir dr. Šapoka, bet jis laikėsi daugiau savo ką tik išspausdintos, kolektyviai parašytos, Lietuvos Istorijos knygos, ir studentai taikydavo daugiau prie jo stalo patekti.

Bet mūsų Liet. Bendr. švietimo taryba, kaip ji sako, savo istoriniame sprendime, sprendė, kad mūsų šio krašto lietuviai mokiniai, jau po šeštadieninės pradžios mokyklos lankymo, yra tiek daug apie Liet. kunigaikščių išmokę, kad jiems tęsiant Liet. istorijos mokymą, nebėra reikalo apie tai kalbėti.

Su tokiais mūsų šeštadieninės pradžios mokyklos baigusiais yra tekę dirbti ir man. Kaip visi žinome, čia orientuojasi geriau tie mokiniai, kurie yra tėvų prižiūrimi. Šiaip ir neblogi mokiniai, mokydamiesi penkias dienas amerikiečių mokykloje, primiršta ką praeitą šeštadienį buvo išmokę, ir ypač tie mokiniai, kurie mokosi nenoriai. Iš kitos pusės ir paprasta psichologija sako, kad vienos medžiagos dėjimas į galvą išstumia kitą medžiagą, jei ji nėra su įsidėmėjimu kartojama. Todėl savaime suprantama, kad šeštadieninėse mokyklose, vidutinių gabumų mokinys, liet. tautos istorijos nedaug teišmoksta, ir eidamas į aukštesnę klasę mažai teatsimena ką buvo išmokęs. Tad LB švietimo tarybai nebuvo reikalo iš savo naujųjų vadovėlių antrąjį tradicinį koncentrą išmesti, galvojant, kad mokiniai tos jų pavadintos "kunigaikščių istorijos" bus šeštadieninėje pradžios mokykloje išėita istorija mažai ką bendro turinčių dalykų mokytis. Kur pvz. po kelių įvadinių puslapių (1 dalis) kalbama apie Rikius, domėnus, ekonomijas, raktai, kunigaikščių rūšis, tijūnijas, monopolius, mokesčių rūšis, jų rinkimo būdu ir kt. apie Mindaugą tik 4 eilutės (1 d., 25 psl.). Apie Gediminą išmėtytos taip pat tik 4 eilutės (1 d., 26 psl.). Jokio platesnio paaiškinimo apie jo laiškus ir susirašinėjimą su Vakarų pasauliu, jo valdymo pobūdžiu bei tolerancija. O kitame puslapy, be jokio paaiškinimo parašyta: "Gediminas save vadino karaliumi, bet jis nebuvo ga-

(Nukelta į 9 psl.)

TAUPYKITE DABAR

Pas mus. Ne visi tarnautojai yra lietuviai, bet kiekvienam skyriuje galima susikalbėti lietuviškai.

UŽ CERTIFIKATUS MOKAME:

- 7¼% — 6 metų su \$1,000, minimum.
- 7½% — 4 metų su \$1,000, minimum.
- 6¾% — 30 mėn. su \$1,000, minimum.
- 6½% — 1 metu su \$1,000, minimum.

VĖLIAVOS DUODAMOS NEMOKAMAI pradėjus naują taupymo sąskaitą. Gausite vieną amerikietišką ir antrą pagal pasirinkimą su stovu. Kitos dovanos duodamos sąskaiton įdėjus atitinkama sumą.

SAVINGS INSURED UP TO \$40,000.00 BY F.S.L.L.C.

Saint Anthony Savings

1447 So. 49th Court • Cicero, Illinois 60650

Phone (312) 656-6330

Open Mon., 9-8; Tues., Thurs., Fri., 9-5; Sat., 9-1; Closed Wed.

Juokas Gribauskas, vedėjas

ŽALUJAMA LIETUVOS ISTORIJA...

(Atkelta iš 8 psl.)

vęs popiežiaus vainiko". Yra gerai žinoma, jei jis būtų norėjęs, būtų gavęs, tad kam čia reikalingas tas neigimas. Apie Algirdą ir Kęstutį kiek platesnės charakteristikos taip pat nėra, tik įterpta kiek kitų eilučių tarpuose. O apie bajorus ir pėnų tarybų rūšis bei jų kompetencijas prirašyta lyg kokiame sociologijos vadovėlyje, apie 12 puslapių. Ten pat pridėta ir keletas liet. didikų paveikslų, žemaičių seniūnas Karolis Katkevičius, Jonušas Radvila, miręs 1655 m., Povilas Sapiega (1667), Goštautas ir t.t. Bet čia taip pat tik nuogi paveikslai, nekalbama kuo jie svarbūs ir kuo atsižymėjo, kai pvz. švedų, sakų kilmės Lenkijos-Lietuvos karaliai mažai Lietuva tesirūpino.

Pvz. Lietuvos Statuto autoriaus A. Goštauto laikais (apie 1529) vyravo Lietuvoje šūkis: Lietuva — lietuviams, ir buvo. Žiūrime, kad svetimieji (lenkai) neįsigytų aukštų valdžios vietų Lietuvoje, jis vadovavo partijai, kuri siekė nutraukti ryšius su Lenkija (dr. Sruogienė). O žemaitijos seniūnas, Karolis Katkevičius — karys iš prigimties, studijavęs užsieniuose, mokydavo net savo dvarų jaunimą karo dalykų. Kariuomenė, rašoma, jo bijojo kaip ugnies ir pasitikėjo juo iki paskutiniųjų. Sumušęs švedus, 1620 m. tik su 40,000 lietuvių-lenkų kariais prie Dniepro stojo į mūšį prieš 3000,000 turkų kariuomenę. Nelaimė kautynių metu jis savo būstinėje mirė, bet nuo kareivių buvo tai slepiama ir įsakymai toliau buvo duodami jo vardu, bijant, kad kariuomenė nepakriktų. Toks didelis buvo jo autoritetas kareivių tarpe. O kur garsiosios ir turtingiausios Radvilų giminės nuopelnai. Leonas Sapiega savo 1588 m. III statuto laida padarė Lietuvos administraciją beveik savistoviai, ir dėl to yra šaltiniuose kartais Lietuvos Solonu vadinamas (prof. Lappa, dr. Sruogienė).

Istorija žino daugybę pavyzdžių, kur didikai savo sumanumu ir genialumu yra savo valdovus pralenkę. Pvz., Anglijos valstybininkas Disraelis, nužymėdamas Anglijos ateitį rašė, kad Anglijos ateitis glūdi jūroje, kolonijų steigime ir t.t., ir 1876 m. paskelbė karalienę Viktoriją Indijos imperatore. O Bismarkas, suprojektavęs ir laimėjęs veik visus karus su kaimynais, nedrąsų karalių Vilhelmą paskelbė Versalyje Vokietijos kaizeriu ir įsteigė (1871) Vokietijos imperiją.

Nauja nepriklausoma valstybė Surinamas

RIMAS DAIGŪNAS

Neseniai politiniame mūsų planetos žemėlapyje atsirado nauja, nepriklausoma valstybė. Daug jų priaugo po Antrojo pasaulinio karo. Tai vis kapitalistinio pasaulio liberališkasis nuopelnas. Tai globalinės dekolonizacijos procesas. Buvusios

Apie tokius vyrus yra parašytos knygos, arba jie yra patys savo atsiminimus parašę, ir normalių gimnazijų pamokose yra skaitomos tų raštų ištraukos. Pas mus bandoma šią spragą užpildyti, išspausdinant vadovėlyje kai kurias istorines ir kultūrines charakteristikas smulkiu šriftu, kurias kai kurie mokiniai mielai perskaito.

V. Liulevičiaus keturkampiais apvesti klausimai ir trumpi dėstymai yra gana šabloniški ir sausi; kalbant daugiausia apie prieš keturis ar penkis šimtus metų Lietuvoje vyravusią socialinę santvarką. Bet kokios pritaikytos charakteristikos ir patriotinis padavimėlis iš vadovėlio visai išimti. (Gal tuo ir norėta vadovėlio naujumą atžymėti). Bet pedagogai sako, kad mokiniai lengviau įsidėmi tokius dalykus, kurie surišti su koku įvykiu, ar išsiskiriančia žyme, nuogi dalykai ilgai atminti neišsilaiko. Todėl a. a. istorikas ir pedagogas Pauliukonis, kalbėdamas apie istorinius asmenis, sako: "...aukštesnėje mokykloje jų biografijos turėtų būti papildytos ir labiau išryškintos. Dėl šitų biografijų dėstymo stokos lietuvių jaunimas, net ir vyresnio amžiaus baigę mokslus, mažai tepažįsta savo tautos buvusius valdovus bei veikėjus."

(Bus daugiau)

kapitalistinės ir kolonijinės valstybės dalina nepriklausomybes kur reikia ir nereikia, o tautų ir valstybių gulagas, SSSR, vis ir vis seka kur ir kieno nepriklausomybę galima nukniaukti!

Štai Surinamas, kolonijinė teritorija, nepriklausoma valstybė, o Lietuva, istorinė ir kartu moderni valstybė velka okupacinį jungą!

Kas yra tas, mums nežinomas Surinamas?

Tai nedidukė teritorija, kuri buvo Olandijos Gvianos kolonijos dalelė. Surinamas — indėniškas to žemės pavadinimas. Džiunglių krašte gyvena apie 400,000 gyventojų. Tad beveik viena dešimtoji Lietuvos gyventojų dalis, ir viena dvidešimt antroji Pabaltijo gyventojų dalis. Bet faktinai tas palyginimas tiksliai aritmetiškas, nes Surinamo gyventojai yra rasų ir genčių mišinys. Jie yra indiškų, indėniškų, arabų, afrikaniškų ir europietiško kraujo mišrainė. Kaip jų kalbia, tikėjimai, taip ir kultūriniai branduoliai, be galo įvairūs. Seni genčių vaidai visad baigdavosi krūvinomis riaušėmis. Gyvenantieji neįžengiamose džiunglėse indėnai, sudaro atskirą grupę bendroje gyventojų masėje. Jie žemiausiame civilizacijos laipsnyje.

Teritoriją sudaro dirbamos žemės tarp didžiulių Orinoko ir Amazonės upių, neįžengiamos džiunglės ir statūs, neprieinami kalnai. Beveik pusė visų gyventojų gyvena ir skursta prie Paramaribo uosto, kuriame beveik europinis miesto centras apsuptas apaugusiais kaip šungrybiai landynėmis. Visuomenės klasės griežtai diferencijuotos, jų

interesai skirtingi, jų pakantumo ir kultūrinio išprusimo laipsnis toli nuo tradicinio kooperavimo vidurkio. Nors Surinamo klimatas duoda tris derlius per metus, dauguma maisto produktų įvežama iš užsienio. Suprantama ne iš SSSR, kuri irgi nepajėgia išsimaitinti iš savo plačių žemių dėl atžagareiviškos agrarinės politikos.

Kokie gi ekonomiškai Surinamo resursai? Tai retas mineralas — boksitas. Olandijos ir JAV kompanijos naudoja boksito kasyklas. Iš pajamų laikosi naujagimė valstybė. Šiek tiek pigio miško pramonė. Žalia medžiaga iš Surinamo išveža kitos valstybės. Surinamiečiai gi perka medžio gaminius iš savo medienos, mokėdami jau gaminių firmų padiktuotas kainas. Nors kraštas pasakiškai gražus, nėra turizmo iniciatyvos. Nors uostas puikus — neturi laivyno. Dabar, ekonominės depresijos išdavėje, didžiulė bedarbė. Greita to ligos, neraštingumas, ekonominės bei kultūrinės iniciatyvos anemija.

Gavę nepriklausomos valstybės statusą, surinamiečiai dairosi pagalbos. Tuo tarpu boksito kasyklos olandų firma "Viliton", ir JAV firma "Surinam boxit" nenusavintos. Jos išlaiko valstybės biudžetą. Kas žino, kaip ilgai tos firmos pajėgs veikti? Priėmus valstybės konstituciją, ministras pirmininkas H. Aronas deklaravo Surinamo neutralumą. Jis pabrėžė, kad tas neutralumas reiškia pastangas tapti nepriklausomais ekonomikoje. Kasykloms tad leista veikti iki Surinamas susitvarkys su savo ekonominiais sunkumais. Po to kasyklos galės būti atim-

tos iš kitataučių kontrolės. Boksitas taps Surinamo turtu. Tačiau Olandija ir JAV, galės atsisakyti nuo surinamiškojo boksito ir tai būtų Surinamo valstybės ekonominis kankrotas. Šios kasyklų firmos yra toji auksinė žąsis, kuri Surinamui deda aukso kiaušinius. Ar jie tą žąsį bandys paiauti?

Cukrinės nendros ir tabako plantacijos tesudaro visai nereikšmingą eksporto dalelę.

Kaip kiekvienas naujagimis, Surinamas turi ateities horoskope pliusų ir minusų. Lietuviai, gerai suprantą, ką šaliai reiškia nepriklausomybė, tad gali nuširdžiai linkėti sėkmės...

Bet būdamas klasinių bei rasinių mišiniu, Surinamas gali būti ir didžiųjų konfliktų terena. Kaip ir Angoloje, čia gali kilti civilinis karas ir pradės veikti iš svetur remiamieji "militariškai laisvės judėjimai". Todėl netenka stebėtis, kad SSSR bematant pripažino Surinamą ir įsteigė jo sostinėje gausią savo ambasadą.

ELIZABETH

ELIZABETHAS RUOŠIASI
VASARIO 16

Elizabetho ir apylinkių lietuviai uoliai ruošiasi paminėti Lietuvos Nepriklausomybės Atkūrimo šventę. Minėjimas įvyks sekmadienį, vasario 22 dieną, Lietuvių Laisvės salėje, 269 Second Stret, Elizabeth, New Jersey. Prieš minėjimą šv. Petro ir Pauliaus lietuvių bažnyčioje bus atlaikytos pamaldos ir po to persikelsime į Lithuanian Liberty salę.

Šia proga savo mintis pasakys JAV LB vykdomasis vicepirmininkas organizacijoms reikalams Balys Raugas ir neseniai iš Lietuvos pasitraukęs disidentas Vaclovas Sevrukas. Taigi, abu kalbėtojai čia dar niekuomet nebuvo. Kaip žinome, Vaclovas Sevrukas New Yorke jau nekartą yra pasireiškęs bado streikais protestuodamas prieš Lietuvos žmonių religinių ir tautinių laisvių persekiojimą. Tai yra būdinga tuo labiau, kad jis pats nėra tikintis. Nėra abejonės, kad šių abiejų kalbėtojų mintys bus įdomios.

Meninę dalį išpildys Dr. V. Kudirkos vardo Elizabetho lit. mokyklos mokiniai, LB New Jersey tautinių šokių grupė "Liespa", vadovaujama Birutės Vaičiūnaitės, palydint akordeonistei Rūtai Raudytei, ir parapijos choras vadovaujamas Vinco Mamaičio. LB Elizabetho apylinkės valdyba kviečia visas lietuves ir lietuvius gausiai šiame minėjime dalyvauti. Taigi, š. m. vasario mėn. 22 dieną, 12 val. 30 min. Lietuvių Laisvės Salėje. j.p.v.

CHICAGOJE DIRVAI PAREMTI BALIUS įvyks 1976 m. vasario 28 d.

LIETUVIŲ TAUTINIULOSE NAMUOSE, 6422 S. KEDZIE AVE.,
PRADŽIA 7:30 VAL. VAK. ĮEJIMAS ASMENIUI 10 DOL.
BALIAUS PROGRAMOJE:

Grožio žodžio akimirka — EGLĖ VILUTIENĖ,

Dainos — VANDA STANKIENĖ,

Muzika — AŽUOLAS STELMOKAS ir ORKESTRAS.

Įtarpuose — karšta vakarienė, loterija ir visą laiką gera visų dalyvių nuotaika.

Vietos užsakomos telefonu 476-6341 (A. Kremerienė) arba 434-7270 (E. Valiukėnienė) vakarais.

Chicagos ir apylinkių lietuviai maloniai kviečiami atsilankyti į šį DIRVAI paremti ruošiamą balių.

Rengėjai: AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS
SAJUNGOS CHICAGOS, CICERO ir
EAST CHICAGOS SKYRIAI

'Lietuvių Žurnalistų' pasklaidžius

Šiomis dienomis pasirodė naujas Lietuvių žurnalistų Sąjungos leidinys — "Lietuvių žurnalistas" Nr. 6 (12), 1976 m. sausio mėn. Nežinau kaip jį ir pavadinti: žurnalą ar biuletenį. Iš išvaizdos tikras žurnalas. Formos ir apipavidalinimo gali pavydėti ir tikrieji žurnalai, bet turinys pritaikytas daugiau savo sąjungos reikalams. Visi Sąjungos valdybos nariai duoda pirmosios kadencijos metu atliktų darbų apyskaitas ir žvelgia naujos valdybos akimis į ateitį. Visa tai parašyta taip patraukliai, kad nesijaučia apyskaitų kasdienybės ir sausumo.

Perverskime L. ŽURNALISTĄ paeiliui ir žvilgtelėkime kas ir apie ką rašo.

Valdybos pirm. Juozas Vaišnys, žvelgia į ateitį, pristato naują, tikriau sakant tik papildytą valdybą. Džiaugiasi jaunomis valdybos narėmis moterimis: Danutė Vakarė — išdininke ir Emilija Pakštaite — nare jaunųjų plunksnos darbuotojų reikalams. Pagrindinis dėmesys ir ateityje bus skiriamas jaunųjų žurnalistų ugdymui. Tam tikslui išleido ir "žurnalistiką". Įsteigtas Daužvardžio fondas, skelbiami konkursai, premijuojami jaunieji žurnalistai. "Spauda yra labai galingas ginklas. Jeigu mes ją nukreiptume ne į vieni kitus, bet į savo bendrą priešą, tai tikrai pasiektume geresnių rezultatų" — rašo S-gos pirm. J. Vaišnys S. J.

J. Prunskis pristato gilią minties ir plėčių užmojų laikraštinių kun. Vytautą Bagdanavičių. Jis ne vien laikraštinių kun. Jis ne vien rašytojas, mintytojas. Yra išleidęs dvi knygas "Kultūrinės gelmės pasakose". Viena net į anglų kalbą išversyta. O kiek prirašė vedamųjų ir straipsnių!

Bronys Raila liudija apie laikraščius ir mus visus. Straipsnį reikia pasiskaityti, nes jo atpasakoti negalima. "Nežiūrint į mūsų ydas, trūkumus, netesėjimus ir nusikaltimus, lietuviškoji spauda užsienyje tebėra svarbiausias ir paveikiausias mūsų gyvybės virpėjimų liudininkas ir dvasios šviesa" — rašo Br. Raila.

Prof. Juozas Žilevičius paberia atsiminimų žiupsnelį, apie pirmąjį honorarą, o prof. dr. Jonas Puzinas pristato "žurnalistiką".

Valdybos sekretorius Antanas Pužauskas išvardina įstojusius naujus narius, parengimus, paskaitas, pristatymus. Pasidžiaugiama žurnalistui Algiui Rukšėnui suteiktu medaliu.

Buvęs išdininkas, o dabar vykdomasis vicepirm. Jurgis Janušaitis kalba apie pinigus, fondus, spaudą ir

kitus reikalus. Toliau pristato valdybą pilname sąsae.

LŽS Valdyba kreipiasi į kolegas ir prašo, kad lietuviškosios spaudos veidas būtų gražus, kad vadovautusi tiesos ir teisingumo principais, būtų tolerantai dirbantiems bet koki lietuvišką darbą.

Danutė Vakarė — naujoji išdininkė, duoda piniginę apyskaitą ir kviečia sąžiningiau pildyti nario pareigas: susimokėti mažą nario mokestį ar atsiskaityti už leidinius.

Pateikiamas Jono P. Palukaičio projektas: "Lietuvių tremties periodika 1944-1950".

Emilija Pakštaite rašo apie jaunuosius spaudos bendradarbius ir Daužvardžio fondo premijų laimėtojus 1974 m. Duoda nuotraukas ir trumpas apybraižas.

Neužmiršta ir skyrių veikla: Detroito — Alfonsas Nakas, Los Angeles — Jonas Kuprionis ir Toronto — Jonas Karka. Prisimenama "Dirvos" gaisro nelaimė ir kviečiama jai ateiti į pagalbą, o pati Sąjunga paskyrė šimtinę. Duodamos nuotraukos tų jaunųjų žurnalistų, kurie dalyvavo trečiame Jaunimo Kongrese.

Vladas Būtėnas — vicepirmininkas informacijai ir kultūriniais reikalais rašo apie mirusius narius.

Biuletenį baigia pats redaktorius Vytautas Kasniūnas, pasisakydamas nuširdžiai ir atvirai. Apstu narių pasisakymų laiškais.

Pirmąjį puslapį puošia kun. Vytauto Bagdanavičiaus šaržas ir jo piešinys bei jaunojo Viktoro Nako nuotrauka. Vinjetės dail. Povilo Kaupo.

Gaunamas administracijos Danutės Vakarės adresu: 7114 So. Talman Ave., Chicago, Ill. 60629.

A. Juodvalkis

TRYS LIETUVIŲ KOMPOZITORIŲ OPEROS

Suplanuota šiais metais Chicagoje pastatyti tris atskiras lietuvių libretistų ir kompozitorių parašytas vieno veiksmo operas viename spektaklyje. Spektaklių datos: gegužės 8, 9 ir 15, 16 d.d. Maria HS salėje.

Operas stato Chicago Lietuvos Operos kolektyvas. Solistai ir chorai jau rengiasi, repeticijos vyksta pora kartų savaitėje. Operose dainuos: D. Stankaitytė, M. Momkienė, R. Mastienė, N. Linkevičiūtė, S. Baras, J. Vaznelis, A. Brazis, Kogut, V. Liorentas, J. Savrimas, S. Vicikas ir kt. Bus ir baletų scenos, kurias rengia V. Karosaitė ir J. Puodžiūnas. Pastatymų dirigentas Vytautas Marijošius. Shormeisteriai: A. Jurgutis, A. Gečas ir H.

KAS BŪTŲ GERIAUSIA LIETUVIŲ BENDRUOMENĖJE?

(PASIKALBĖJIMAS SU VINCENTU GRUZDŽIU, PHILADELPHIJOJE)

Kiekvienam mūsų valia tiek kultūrine ir tiek visuomeniškai bendruomenine veikla daugiau ar mažiau domėtis, ar visiškai nesidomėti ir nuo to viso sąmoningai šalintis. Tačiau tie, kurie esame giliai įsigyvenę į savo visuomenės bendravimą bei rūpesčius vis sekame, kas to mūsų Bendruomenėje dedasi.

Artėjant aštuntosios JAV LB Tarybos rinkimams teko aplankyti V. Gruzdį, per anksti pasitraukusį iš buvusios V. Volerto vadovaujamos LB Krašto valdybos narių, pateikiant keletą klausimų:

— Savo laiku darbavotės LB Krašto valdyboje, V. Volerto vadovaujamoje. Kurie motyvai privertė netrukus iš jos pasitraukti?

— Ne dėl kieno nors paragavimo ar iš šalies papiktinimo pasitraukiau iš LB Krašto valdyboje pasiimtų pareigų, kaip V. Volertas savo straipsnyje (Drauge, š. m. sausio 20) mini: "kai atsirado angelai, tuojau reikėjo įkurti slaptą žvalgybą..." ir toliau: "žiūrėk, mano sparnuotas idėjos broli, pasuk ratelius kiton pusėn." Čia jis tur būt turi galvoje LB Krašto valdybos narius ar visus LB darbuotojus. Jis sumini eilę asmenų JAV LB įvairiuose darbuose besireiškusių. Geru noru vedinas ir aš atėjau. Bet kaip man, taip ir kitiems pasitraukusiems iš tuometinės LB Krašto valdybos nariams buvo taikyta "pasuk ratelius kiton pusėn".

Valdybos posėdžiuose daugumoje buvo jau iš anksto nutartų dalykų pranešimas, bet ne aptarimas. Pasisakius nepritarimu, tuojau tas asmuo buvo kaltinamas veiklos griovimu arba Valdybos darbų sabotavimu.

— Jūsų teigimu, tuometinėje LB Krašto valdyboje narių tarpe trūko būtino sutarimo, tai kokių būdu būtų galima atstatyti tą vieningumą?

— Čia tenka pasakyti, kad atsiranda manančių, kad

sudarius skirtingų požiūrių Valdybą negalėjo būti darbo darnos bei vieningumo. Betgi gali būti žmonių ir nevienos srovės Valdyboje, jei bus laikomasi tolerancijos, solidarumo bei padoraus elgesio dvasios. Faktas, kad V. Volerto vadovaujamoje Valdyboje net frontininkas su frontininku susikibdavo ir bauriais užgauliojimo žodžiais apsidailindavo, o ką jau bekalbėti su kitais Valdybos nariais.

Yra žinoma, kad prieš sudarant LB Krašto valdybą, būrelis frontininkų atvykę iš Chicagos meldė V. Volertą prisiimti LB Krašto valdybos pirmininko pareigų, imantis "apaštalo" rolės sudarant darnią Valdybą iš skirtingų pažiūrų asmenų. Gal ta misija jam būtų pasisekusi įvykdyti, jei ton Valdybon būtų susirinkę vien angelai, o kai atsirado joje liuciperinė dvasia, tai Valdyba kurį laiką padirbėjusi subirėjo.

— Ko trūksta dabartinei LB krašto valdybai, kad nesugebėta sulaukyti Lietuvių Bendruomenės susiskaldymą?

— Apgailėtini dalykai vyksta ir dabartinėje JAV LB Krašto valdyboje. Nesinori giliau leisti į manąjį samprotavimą apie tokį ar anokį šios Valdybos darbuotojų lietuvių išlaikyti bei Lietuvos laisvinimo darbuose pasireiškimą (aplenkiant ALTa ir grūdimąsi į kitų politinių veiksmų darbą), betgi norisi pabrėžti, kad ir šioje LB Krašto valdyboje liko nepašalinta blogybė — nebepaisymas susitarimo. Krašto valdybos pirmininko išsireiškimas, kad dėl jo gali atsirasti ir kelios Lietuvių Bendruomenės, tas jam vistiek. Toks pasakymas liudija, kad bendrą kalbą sunku surasti. Antra vertus, gal ne visa dabartinė LB Krašto valdyba kalta dėl suskilimo. Teisingai V. Volertas vienur rašo: "darna pasiekama tik abipusio pasitikėjimo keliu". O kitur vėl išsitaria: (Drauge š. m. sausio 12) — "geriau kalbėtis, kaip iš

nuobodumo tvorų metus traukyti ir ieškoti kam jais pamojuoti". Reiškia, reikia ieškoti bendros kalbos, laikytis solidarumo ir vienas kitam rodyti tolerancijos, respekto, derinti iškilusius nuomonių skirtumus, tik tada būtų galima norimą darną pasiekti. Ir kai kurių frontininkų pasisakymai k. a. ... "jokių kompromisų, jokio žingsnio atgal"... Arba vėl... "aš savo padarysiu, nors man ir į veidą kas duotų..." Argi tokie pasisakymai, kuriuos užkūrė ne kas kitas, kaip patys frontininkai. Net ir lietuviybės išlikimo siekiai, kaip ir tautinės kultūros apraiškų puoselėjimo būtenybė liko daugiau ar mažiau apleista.

— Kokių reformų reikėtų įvesti JAV LB Tarybą renkant?

— Pagal JAV LB įstatus Tarybą yra vyriausias organas, taigi pirmiausia turėtų būti peržiūrėtas LB Tarybos rinkimo būdas. Aš manau, kad V. Volerto straipsnyje (Draugas š. m. sausio 12) yra iškeltų gražių idėjų dėl Tarybos sudėties sudarymo. Jau anuomet V. Volertui esant Krašto valdybos pirmininku, Chicagoj Tarybos suvažiavime (1972 m.) buvo siūloma atimti balsą Krašto valdybos nariams ir Apygardų pirmininkams ir tik po didelių ginčų nutarta jiems palikti balsą. Kalbėta ir apie apylinkės pirmininkus siūlant ir jiems duoti balsą Tarybos suvažiavimuose. Manėčiau, kad Tarybą turėtų sudaryti Krašto valdybos nariai, apygardų ir apylinkių pirmininkai, nes jie neša bendruomenės naštą ir daugiau pažįsta jos visas bėdas. Gal Tarybą reikėtų papildyti išrenkant Tarybos suvažiavimuose iš nusiėmusių lietuvių bendruomenėje (ypač iš jaunosios kartos) bent 20 žmonių.

Aš būčiau priešingas V. Volerto būkštavimui, kad tokių būdu bus sunkiau surasti apylinkių pirmininkus.

(Nukelta į 11 psl.)

Stephens, operų režisoriaus Algimantas Dikinis, dekoracijos ir kostiumų eskizai — dailininko A. Valeškos. Choreografija: V. Karosaitės, M. Kripkauskienės ir J. Puodžiūno.

Statomos operos: Juodas laivas, Gintaro šaly ir Priesaika. Juodo laivo — kompozitorius Jeronimas Kačinskas, libretas — A. Landsbergio, Gintaro šaly — kompozitorius Julius Gaidelis, libretas A. Kairio ir Priesaikos — kompozitorius V. Marijošius, libretas Balio Sruogos. (m. v.)

Be žodžių...

7 DIENOS ČIKAGOJE

VLADAS BŪTENAS

Stasys Pilka

• **AKTORIUS** Stasys Pilka, sulaukęs brandaus amžiaus, mirė vasario 5 d. Central Community ligoninėje, Chicagoje, kur ilgesnį laiką gydėsi. Gyveno senajam Bridgeporte vienišas, globojamas kai kurių Lietuvos Dukterų draugijos narių, ypač J. Bičiūnienės, Eidilienės ir krikšto dukters dail. S. Kazlienės. Kol jėgos leido, paskelbė nemažai brandžių straipsnių kultūrinėmis ir ypač teatro temomis. Kartas nuo karto pasirodydavo ir rečitaliuose. Paskutinis jo pasirodymas Chicagoje buvo, berods, su sol. L. Stepaitiene. JAV St. Pilka nebuvo naujas kraštas. Jis čia buvo gastroliavęs 1926-29 m., su pasirodymais pervažiavęs eilę kolonijų ir ten susiradęs nemažai draugų bei gerbėjų. Sugrįžęs atgal į Lietuvą, dirbo Lietuvos Valstybės teatre kaip aktorius ir režisierius. 1948 m. vėl atvyko į JAV jau kaip karo pabėgėlis ir apsigyveno Chicagoje. 1950-53 m. su rež. J. Blekaičiu ir kitais įžiebė šviesią teatro ugnį Chicago-

je. Pasikeičiant sekdamo St. Pilkos ir J. Blekaičio režisuoti spektakliai. Bet neilgai. Juoda katė perbėgo skersai kelią ir teatras nyko... St. Pilka griebėsi rašyti išeivijos teatro istoriją. Dirbo atsidėjęs, veikalo išleidimui rinko pinigų. 1952-1955 m. gyvenom Bridgeporte ir St. Pilka labai dažnai užsukdavo pas mus. Teko patalkininkauti mašinėle perrašant jo straipsnius, vėliau — taisant korektūras. Atrodė, kad teatro istorija greit pasirodys knygų rinkoje. Beje, 20 m. praėjus, jos dar nėra. Girdėjosi gandų, kad rankraščiai nuvežti į okup. Lietuvą. Ar tai tiesa, sužinosim pamatę jo rankraštinių palikimą. Per kelis metus kartu valgydavome Kūčių vakarienę. St. Pilka prasi-tardavo, kad tai vienas, tai kitas universitetas jį kviečias dėstyti dramą, teatro istoriją ir pan. Bet vis dėlto mūsų teatro patriarchas, atrodo, už jokio siūlomo darbo neužsikabino, bet pasiliko lietuvių tarpe, kartas nuo karto juos apdovanodamas įdomiais straipsniais ir rečitaliais. Kiek teko pastebėti, teatralams vis bandydavo duoti patarimus, savo žinoviškas pastabas, ypač privačiuose pokalbiuose. Berods, 1954 m. šv. Stanislovo dieną nuėjau pasveikinti mūsų teatro veteraną su vardinėmis. Ta proga kukliame bute atsitarėm nedidelį buteliuką tauresnio gėrimo — "Lord Calvert." Mums besišnekučiuojant, atėjo ir vienas ir jaunesnių aktorių. Tai ir viskas, kiti,

atrodo, jį buvo visai užmiršę, nors tais metais Stasys Pilka dar tebebuvo žydėjimo viršūnėje. Saulėlydžio dienose velionis nenorėjo būti našta lietuvių visuomenei, todėl ir Lietuvos Dukterų draugijos ar kitų kuklias dovanas nelabai noriai priimdavo. Su Stasio Pilkos mirtimi išeivijos lietuviai neteko ne tik vieno iš Lietuvos teatro veteranų, bet kartu ir šviesaus intelektualo-kultūrininko.

• **AUŠROS** ir rež. Jono Jurašų apsilankymas Chicagoje daugeliui paliko malonius įspūdžius. Jurašams buvo surengti du susitikimai. Pirmasis buvo penktadienio vakare Tautiniuose namuose. Į šį susitikimą rež. J. Jurašo kūrybinei veiklai remti komitetas privi-čiaai sukvietė apie 150 rašytojų, dailininkų, teatralų, muzikų, žurnalistų ir kitų sričių kultūrininkų. Oficialus susitikimas su visuomene įvyko sekmadienio popietę Marijos aukšt. mokyklos auditorijoje. Šalia to, šeštadienį, rež. J. Jurašas dr. G. Baluko namuose turėjo ilgą posėdį su jo kūrybinei veiklai remti komiteto

nariais. Po sekmadienio susitikimo su Chicago lietuvių visuomene posėdžiavo su Chicago lietuvių operos valdyba, o vakare pas dr. G. Gediminą Bylą su jaunaisiais aktorais. Jurašai buvo apsistoję akt. Z. Kevalaitytės-Visockienės ir A. Visockio namuose. Jiems išvykus, ketvirtadienio, vasario 5 d. vakare rež. J. Jurašo kūrybinei veiklai remti komitetas turėjo posėdį. Sužinojome, kad kūrybinei veiklai remti fondo kasoje yra apie 3,500 dol. ir, jei būtų einama prie konkrečių darbų, pinigai fonde augtų, nes geros valios lietuviai, pasiilgę teatro, mielai aukotų. Dabartinė problema — Jurašų įsikūrimas New Yorke, kur Aušra turės dirbti. Ateičiai rež. J. Jurašas turi nemažai planų. Norėtų dirbti universitete, iš jaunųjų lietuvių aktorių sudaryti skrajojančią grupę, kuri lankytų įvairius universitetus ir duotų ten dramos spektaklius. Tikimasi, kad sutvarkęs įsikūrimo reikalus, netrukus atskris į Chicago, turės pokalbių su mūsų aktorais ir gal jau ims konkretaus uždavinio.

Iš rež. Jurašo tikrai įdomų ir rimtą pasiūlymą yra gavusi Chicago lietuvių operos valdyba. Tai posėdyje atskleidė Vyt. Radžius. Tą pasiūlymą visuomenei galbūt galima paskelbti tik po lietuviškų operų spektaklių, įvykstančių gegužės mėnesį.

• Šį šeštadienį, vasario 21 d. vakare Jaunimo centras bus pilnutėlis publikos nuo pirmo iki paskutinio aukšto. Tą vakarą įvyksta didysis kaukių balius arba karnavalas, rengiamas visos eilės organizacijų, su paskiromis kavinėmis, barais, kabaretais ir kitais įvairumais. Kaip jau buvo skelbta, tų karnavalų iniciatorius yra dr. A. Paulius, savu laiku studijavęs Vokietijoje ir ten matęs vokiečių rengiamus karnavalus. Pernai Jaunimo centre įvyko pirmas toks karnavalas. Nors jis buvo mažai reklamuotas ir dar neįsipi-letinės visuomenėje, bet į jį atsilankė apie 1,000 žmonių. Šiemet tikimasi dvigubai didesnio būrio, nes vien tik dr. A. Paulius prieš mėnesį buvo išplatinęs per 500 bielių. Iš karnavalo organizacijoms lieka gražaus pelno ypač kultūriniais reikalams (Chicago lietuvių opera), stipendijoms (Illinois Liet. gydytojų draugijos moterų pagelbinis vienetas), organizuoto jaunimo veiklai (skautai) ir t.t. Nemaža lankytojų į karnavalą ateina su kaukėmis. Smagioje programoje, vadovaujamoje A. Modesto, pasirodys visų mėgiamas Neolitanų orkestras, "Antaras kaimas" ir eilė kitų.

Paskutinė savitarna

Kupiškyje nėra net etatinio duobkasio. Buitininkai siūlo gyventojams tokią iš-eitį: iškask duobę kaimynui, o kitas kaimynas iškas duobę ir tau pačiam. Tokia, girdi, kupiškėnų tradicija.

J. Valiūnienė
Švyturys, nr. 4

★

Nuėmęs kvailiui kepurę, jis užsidėjo ją ant savo galvos.

Aušra ir Jonas Jurašai pasitinkami Chicagoje, Tautiniuose Namuose. Iš kairės: akt. Z. Kevalaitytė-Visockienė, dr. A. Razma, rašyt. A. Kairys, akt. J. Kelečius, rež. J. Jurašas, A. Jurašienė, dr. J. Valaitis ir P. Petrutis. P. Maletos nuotr.

Kas būtų geriausia...

(Atkelta iš 10 psl.)

Šiuo būdu mes atsisakytume nuo "ponų", kurie Tarybos suvažiavimuose dažniausiai pasinaudoja kelioniniais ir vietoje posėdžia-vę lanko savo draugus ar pažįstamus.

Tenka pastebėti, kad Reorganizacinės Bendruomenės vadai dar toliau eina su savo pasiūlymais. Jie sugestijonuoja, kad būtų tikslinga įvesti organizacijas į LB Tarybą. Tai labai įdomi idėja, kurią reiktų pasvarstyti. Betgi dabartiniai LB įstatai apie organizacijų padėti Taryboje nieko nekalba.

J. Bubelis

JAV LB delegacija Washingtone lankėsi Demokratų partijos centro būstinėje. Iš kairės: Krašto valdybos vicepirm. Rimas Česonis, LB Visuom. Reikalų Tarybos pirm. Algimantas Gečys, Demokratų Centrinio partijos komiteto pirmininkas Robert Strauss, LB KV vicepirm. Aušra Mačiulaitytė-Zerr ir partijos pareigūnas tautybių reikalams Andrew Waluchek. K. Česonio nuotr.

ANTANAS GRINIUS

Detroito lietuviai

PAGERBTAS
KUN. K. SIMAITIS

Šv. Antano parapijos klebonui kun. K. Simaičiui sausio 27 d. suėjo 65 metai. Parapijos Tarybos ir jūrų šaulių "Švyturio" kuopos pastangomis jam pagerbti vasario 8 d. buvo surengti iškilmingi pė tūs, kuriuose dalyvavo 175 asmenys, jų tarpe ir trys kunigai: kun. V. Kriščiūnėvičius, kun. K. Butkus ir kun. D. Lingvinas. Žodį tarė ir pietų programą pravedė Jurgis Mikaila. Pietų metu kleboną sveikino: Jūrų šaulių "Švyturio" kuopos pirmininkas Alfa šukis, Windsoro Jūrų šaulių ir Detroito Dariaus ir Girėno klubo vardu Mykolas Kizis, LŠST pirm. Vincas Tamošiūnas, buvusio parapijos komiteto vardu Leonardas Šulcas, LB Michigano apygardos ir Detroito apylinkės vardu Stasys Garliauskas, Radijo Lietuvių Melodijos valandėlės vardu Albertas Misiūnas, DLOC vardu Antanas Sukauskas, LF vardu Vytautas Kutkus, Lietuvių Namų Draugijos vardu Antanas Norus. Jubiliatui įteikta ir dovanų. Parapijos, šaulių ir asmeniškų. Sudainuota ilgiausių metų! Kvartetas susideda iš J. ir J. Mikulionių ir J. ir P. Zarankų atliko J. Mikulionio sukurta kūrinį: "Kunigo K. Simaičio regėjimas 65-ą žiemą sulaukus". Jie čia dainavo ir deklamavo į šį kūrinį įjungtus ir atliktus kun. K. Simaičio darbus.

Klebonas kun. K. Simaitis yra gimęs 1911 m. sausio 27 d. Antkalniškių kaime, Skersnemunės parapijoje. Tėvai Kazimieras Si-

manavičius ir Marijonas Ambrutaitytė. Gimnaziją baigęs Jurbarko stovyklą ir ją baigė. Kunigu įšventintas 1938 m. birželio 11 d. Pranciškus laikė savo gimtosios Skersnemunės parapijos bažnyčioje 1938 m. birželio 26 d. Pastoracinį darbą dirbo Lietuvoje šiose parapijose: Vepriuose, Vosyliškyse, Stakiuose, Kėdainiuose, Girkalnyje ir Pariryje. Į Vokietiją pasitraukė 1944 m. spalio 7 d. Ten gyvendamas buvo kapelionu tremtinių stovyklose ir lietuvių gimnazijose.

Į Detroitą atvyko 1951 m. gegužės 31 d. Pradžioje 2 mėnesius prisilaikė šv. Petro lietuvių parapijoje ir nuo 1951 m. rugpjūčio 7 d. buvo priimtas dirbti šv. Antano parapijoje svečio teisėmis. Nesant klebonijoje vietos gyveno privačiai pas Ambrusus.

Mirus kun. dr. Ignui Boreišiui ir esant klebonu kun. V. Stanevičiui jis buvo priimtas tos parapijos vikaru ir pastatytas naują kleboniją joje apgyvendintas. V. Stanevičių perkėlus į kitą parapiją kun. K. Simaitis 1970 m. birželio 10 d. buvo paskirtas šios parapijos administratorium. Kun. K. Simaitis lituanistinėje mokykloje dėsto tikybą. Yra paruošęs ir išleides trumpą katekizmą. Apie metus dirbo Baltic Melodies radijo valandėlėje. Yra buvęs skautų dvasios vadas. Jo kunigystės 25 metų sukaktis buvo paminėta 1963 m. rugsėjo 15 d. Holy Redeemer salėje. Gaudamas JAV pilietybę pavarde sutrumpinant į Simaitis.

Detroito lietuvių delegacija pas Detroito merą Coleman A. Young, kuris pasirašė proklamaciją, skelbdamas vasario 16 Lietuvos Diena Detroito. Nuotraukoje: kun. K. Simaitis, meras C.A. Young ir S. Kaunelienė, įteikusi merui A. Jonynienės kūrinių.

SVARBUS SISIRINKIMAS

SLA 352 kuopos svarbus susirinkimas įvyks kovo 7 d. 12 val. Lietuvių Namuose. Susirinkime bus renkama Pildomoji Taryba ir renkami atstovai į SLA seimą, kuris įvyks liepos 5-7 d. Chicagoje. Seimas labai svarbus, nes jame bus paminėta SLA 90 metų ir Amerikos Nepriklausomybės 200 metų sukaktis. Taip pat bus priimami ir nario mokesčiai.

Kuopos valdyba kviečia visus narius susirinkime dalyvauti, ypač tuos, kurie būtų suinteresuoti ir sutikti dalyvauti seime.

• **Lietuvių Fondo Vajaus Komiteto** posėdis įvyks vasario 26 d. 7 v. v. pirm. V. Kutkaus namuose.

Lietuvių Fondo Vajaus ir jo užbaigimo reikalu per

lietuvių melodijų radijo valandėlė vasario 18 d. kalbėjo Asta Šepetytė. Kovo 10 d. kalbės Danutė Jankienė.

Per lietuvių balso radijo valandėlė vasario 29 d. kalbės Birutė Kutkutė.

• **Michigan gubernatorius W. Milliken** savo proklamacija vasario 16 d. paskelbė lietuvių dieną Michigano valstijoje.

• **Detroito meras Young Colamen** vasario 2 d. priėmė lietuvių delegaciją kun. K. Simaitį ir Stefą Kaunelienę ir įteikė jiems proklamaciją, kurioje vasario 16 d. skelbiama lietuvių diena Detroito.

HARTFORD

• **LKVS "Ramovė" Hartfordo skyrius** rengia tradicinį pavasario pasilinksminimą. Meninėje dalyje solistė O. Pluškonienė iš Philadelphia. Hartfordo ramovėnai prašo vietinės ir apylinkių organizacijas tą die-

na nerengti pasilinksminimų, o atsilankyti pas Hartfordo ramovėnus. Kaip žinoma, Hartfordo ramovėnų tradicinis pavasario pasilinksminimas, kiekvienais metais, būna linksmas, nuotaikingas su gera programa ir skaniais valgiais.

TOOL ROOM FOREMAN

Exceptional opportunity for capable, hardworking individual to take charge of 3-man tool room of modern plastic injection molding plant in New Jersey. Must be shirt-sleeve foreman completely familiar with maintenance and repair of injection molds. We offer a very good salary based on experience and background. Plant located in pleasant area, with good residential living and schools nearby; 20 miles from N. Y. C. Real growth potential for right person.

Write details of experience and salary information in full confidence to:

J. STERN,
265 W. HUDSON AVE.,
ENGLEWOOD, N. J. 07631

An Equal Opportunity Employer
Male and Female

(5-9)

WANTED, OWNER OPERATORS
Steel carrier with broad authority, needs drivers 2 years steel experience, advance on each load, union benefits, backhaul, weekly pay, company trailers available. Permits furnished.
INTERSTATE MOTOR FREIGHT SYSTEMS
P. O. Box 412
Murrysville, Pa. 15668
412-327-4003

(6-15)

Prof. Justinas Pikūnas spaudos konferencijoje kalbą apie Detroito įvyksiantį LKMA suvažiavimą. Šalia užrašus daro D. Čechūnaitė ir R. Garliauskaitė.

J. Urbono nuotr.

JEI JUMS REIKIA UŽDENGTI STOGĄ, PATAISYTI AR PAŠALINTI VARVĖJIMĄ, KREIPKITĖS Į

LATVIAN ROOFING

Telefonas (216) 521-2182

DARBAS ATLIEKAMAS GREITAI IR SAŽININGAI.

Dengiame stogus apartamentams, įmonėms, krautuvėms.

Tvarkome kaminus ir vandens nutekėjimo vamzdžius.

MARTINS ir GUNARS KAULINS Lakewood, Ohio

FAST GROWING STAMPING PLANT HAS IMMEDIATE OPENINGS FOR:

- **Foreman:**
Minimum 10 years experience. Mechanical background a must.
- **Tool and Die makers:**
Minimum 10 years experience in blanking dies.
- **Machine Tool Builders:**
Minimum 10 years experience. Mechanical/Hydraulic background.

EXCELLENT PAY BENEFITS STEADY EMPLOYMENT

Send resume to

C. Furrer

MICHIGAN PRECISION INDUSTRIES

8647 LYNDON AVE. DETROIT, MICHIGAN 48238

CLEVELANDE

Aurelija Balašaitienė

Dainuojanti NERIJA

Viršutinės Lietuvių Namų salės patalpos aidai skardžiais jaunais balsais. Nedidelis būrelis dailių, jaunų lietuvių, apsuptas pianina, kartoja vienbalsiai gamas, balso valdymo ir kvėpavimo pratimus. Jų jauni balsai kyla, atsiremia į lubas, suplazdena tuščioje salėje ir pagaliau nuityla, palikdami aidą, tarsi nuostoje skambėti sidabriniai varpeliai. Keturiolikos mergaičių vienetas, judrus, užkrečiantis linksmas, spiečia si apie tolygiai linksma, jauną ir gracingą savo vadovę. Ilgą laiką savo jaunų dienų pasisekimus dabini sportinių laimėjimų taurėmis, Rita Čyvaitė, Clevelando valstybinio Universiteto trečio kurso pritaikomos muzikos ir muzikos pedagogikos studentė, elegantiškais rankų mostais, su profesionalės dirigentės tvirtumu, moteriškai, bet valingai valdo keturias grupes jaunų balsų. Generalinės repetitijos prieš Clevelando debiutą Lietuvių Fondo kultūrinėje popietėje nuotaika pakili, kiek įtempta. Jaučiamos pastangos ir stiprus noras galimai geriau išbaigti kiekvieną dainą, apvaldyti kiekvieną toną, suderinti kiekvieną, kartais gero, komplikotą, akordą. Vartau 'Nerijos' choro repertuarą ir pastebiu, kad visos dainos yra arba lietuvių liaudies, arba individualių lietuvių kompozitorių dainos, kurias chorui harmonizavo ir

pritaikė Rita Čyvaitė. Repertuaro pasirinkimas tipingai jaunatviškas, sentimentalus, pabrėžiantis meilę ir pagarbą motinai ir šelmišką flirtą su berneliu. Jautri 'Oi motinėle' daina (muzika Benjamino Gurbulskio, žodžiai Vytauto Bložės) viešu pasirodymu metu ne vienai motinai išspaus sentimentalią ašarą... 'Pas motinėle ir vėtroje dego tamsoj žiburys...' nostalgiskai dainuoja jauna mergelė, prisimindama savo motinos tolimą vaizdą pasikartojančio refreno posme: 'Oi, motinėle, oi, ta skarelė balta; kaip obelėlė, sodo žiedais apsnigta... Stovi baltutė, kaip nuotaka, savo senam albume...' Šelmiškai dainuodamos apie bernelį, pabrėžia modernios mergaitės savistovumą, net ir liaudies nuotaikos dainoje. Bernelis, iš pasalių mergelę pabučia, 'už tokį drasumą per nosį gavo'... Ir linksma, ir graudu.

Seku jaunąją dirigentę, kuri nuolat pertraukia įpusėjusią dainos frazę, vis taisydama, vis reikalaujama tobulesnio balso valdymo, ar temperamento. Pagaliau trumpa pertrauka. Naudojosi proga ir pasikalbų su choro narėmis. Dauguma veidų man pažįstami. Jūs matome organizaciją veikloje; parengimuose pranešėjų vaidmeny, kanklių orkestre, liuanistinių mokyklų koridoriuose, stovyklose, suva-

'Nerijos' choro dainininkės, minint pirmuosius savo choro veiklos metus. Nuotraukoje iš kairės pirmoje eilėje: Rita Čyvaitė - choro vadovė ir dirigentė, Daiva Bielinytė, Roma Balytė, Rita Balytė, Onutė Kliorytė, Elenutė Razgaitytė, Viktorė Lenkauskaitė ir Ligija Rociūnaitė. Antroje eilėje: pianistė Dalia Sakaitė, Rita Kripavičiūtė, Vida Rociūnaitė, Nijolė Lenkauskaitė, Danutė Sušinskaitė, J. Garlos nuotr.

žiavimuose. Statistika įdomi. Visos šiuo metu yra aukštųjų Clevelando mokyklų studentės, išskyrus Elenutę Razgaitytę, kuri jau baigė universitetą ir šiuo metu mokytoja. Ji savo laiką dėstė šv. Kazimiero liuanistinėje mokykloje. Visos be išimties yra liuanistinių mokyklų auklėtinės, daugumoje jas baigusios abiturientės, o penkios baigusios pedagoginius liuanistikos kursus. Keturi jų dirbo liuanistinėse mokyklose. Visos yra aktyvios ateitininkės.

Choro vadovė Rita Čyvaitė planuoja, baigusi universitetą, dirbti muzikos srityje vadovauti muzikiniam vienetui. Ji jaučia, kad 'Nerija' jai duoda puikią progą išgyti patyrimo. daugumą dainų, kurios yra jos pačios pritaikytos chorui, teko gauti tik vienos melodijos gaidos eilutės pavidale. Kaikurias reikėjo atkurti iš plokštelės. Ji, tiek savo temperamentu, tiek savo įgimtu muzikalumu, be abejonės turi galimybės siekti toli.

Visas choro nares jungia tampri asmeniška draugystė ir meilė dainai. Onutė Kliorytė, žavi, dailiai lietuvių kalbą valdanti choro pranešėja, paruošusi sąmojingus komentarus publikai supažindinti su dainomis, ruošiasi gailėstingosios sesers profesijai Case Western Reserve Universitete. Ji sutinka, kad pagrindinė 'Nerijos' atsiradimo priežastis buvo noras dainuoti savo artimų draugių būrelyje. Danė Sušinskaitė, Clevelando Valsybinio Universiteto Fizinės Terapijos studentė, domisi muzika, pati stovyklose vadovavusi dainoms prie laužų ir per pasirodymus. 'Nerijos' chore ji randa progos dainuoti daugiau, gražiau ir susitikti su bendramintėmis lietuvaiteimis. Rita Balytė, prancūzų kalbos studentė Ursuliečių Kolegijoje, mėgina mažas solo partijas. Jai dainavimas teikia didelį ma-

lonumą. Seserys Nijolė ir Viktorė Lenkauskaitės aktyviai reiškiasi visuomeninėje veikloje. Ugnelė Stasaitė, Clevelando valstybinio Universiteto studentė, Čiurlionio Ansamblio kanklininkė, šiuo metu dėsto lietuvių kalbą specialioje angliškai kalbančių klasėje vysk. Valančiaus liuanistinėje mokykloje.

Repeticijai įpusėjus, pasirodė visų laukiama choro akompaniatorė Dalia Sakaitė, pianiną studijavusi Vokietijoje, šiuo metu studijas tęsianti Cincinnati Muzikos Konservatorijoje. Dalia, buvusi mūsų lietuvių pianistų - Andriaus Kuprevičiaus ir Birutės Smetonienės - talentinga mokinė, pavasarį savo darbą apvainikuos diplomu. Ji svajoja apie estradinės pianistės karjerą. Nėra abejonės, kad jos efektinga ir virtuoziška pianino palyda didele dalimi prisideda prie 'Nerijos' pasisekimo.

'Nerija', išaugusi iš iniciatorių ateitininkų būrelio, ke liomis progomis pasirodžiusio Clevelande, Elenutės Razgaitytės ir Ritos Čyvaitės iniciatyva išaugęs į gero, apšlifotą muzikinį vienetą, šiomis dienomis švenčia savo vienerių metų darbo su kaktį. Pirmą kartą 'Nerija' dainavo 1975 m. spalio 18 dieną Philadelphiaje, ateitininkų šventėje. Publikai labai šiltai reagavus į jų debiutą, sekantį savaitgalį koncertavo Pittsburgėje, Jaunimo Kongresui lėšoms sukelti. Sekmadienį, š.m. vasario 8 dieną Lietuvių Fondo popietėje, 'Nerija' debiutavo Clevelande. Clevelando publika jaunąsias dainininkes priėmė labai šiltai, į galą programos pareikalaudama papildomos dainos. Iš plokštelės atkurta originali, temperamtinga ir gan sudėtinga daina 'Trombonai' susilaukė audringų plojimų.

'Nerijos' vienerių metų darbas tebūnie pradžia ilgos

grandinės sėkmingu pasirodymu, kurie džiugina širdį, virpina jausmus ir išveda mūsų šaunųjį jaunimą į estradas, kuriose ilgus metus vietos buvo lyg ir rezervuotos vyresniesiems. O 'Nerijos' darbas ir jį lydintis pasisekimas tebūnie pavyzdžiu mūsų jaunimui visose lietuvių kolonijose.

ŠEIMOS PADEKA

Reiškiu širdingą padėką mane lankiusiems šv. Marijos ligoninėje prieš operaciją ir po operacijos namuose Floridos Palm Beach Lietuvių Klubo pirmininkui Jonui Daugėlai, vicepirm. Vytautui Tomkui ir visai Lietuvių Klubu valdybai. Taip pat dėkoju LB Floridos Palm Beach apylinkės pirm. Jonui Jakubauskui ir Paulinai Banienei už LB Palm Beach apylinkės vardu į ligoninę man atsiųstus linkėjimus greit pasveikti. Ypačtinga mano ir mano žmonos padėka priklauso p.p. Žibams ir Pilipavičiams, kurie man būnant ligoninėje ir sveikstant namuose daug pagelbėjo man ir mano žmonai. Ačiū p.p. Čerškams, Karnauskienei, Emai Dirsienei ir josios dukrelei Laurytei už ypatingai gražias man prisiųstas į ligoninę gėles ir už gražius ir nuoširdžius linkėjimus. Ačiū p.p. Malakauskam iš Waterbury, Conn., kurie tuo metu pas mus atostogaudami, lankė mane ilgoninėje ir namuose pagelbėjo mano žmonai. Ačiū p.p. Garmams, Martynui Jakubičiui, Biliūnams už nuoširdžius man linkėjimus ir aplankymą mane namuose. Taip pat ačiū ir kitiems Palm Beach lietuviams, kurių gal aš čia pamiršau išvardinti, kurie sveikatos man linkėjo.

Jonas ir Irena Kapčiai
Juno Beach, Fla.

1976 metų Dirvos novelės konkursas

TEMA. Autoriams suteikiama neribojama teisė novelės temą, turinį ir pobūdį patiems pasirinkti.

ILGIS. Novelės ilgis neribojamas.

LAIKAS. Paskutinė rankraščiu įteikti data: 1976 metų birželio 15 d.

ADRESAS RANKRAŠČIAMS SIŪSTI: Dirva, Novelės Konkursas, P. O. Box 03206, Cleveland, Ohio 44103.

PARUOŠIMAS. Konkursui siunčiami rankraščiai būtinai privalo būti paruošti rašomąja mašinėle ir pasirašomi slaptyvardžiu. Tas pats slaptyvardis užrašomas ant priedamo voko, kuriame užlipinamas raštelis su autoriaus tikrąja pavarde, adresu ir telefono numeriu. Vokas nebus atidarytas, jeigu ant jo bus pažymėta: nelaimėjus — neatplėsti.

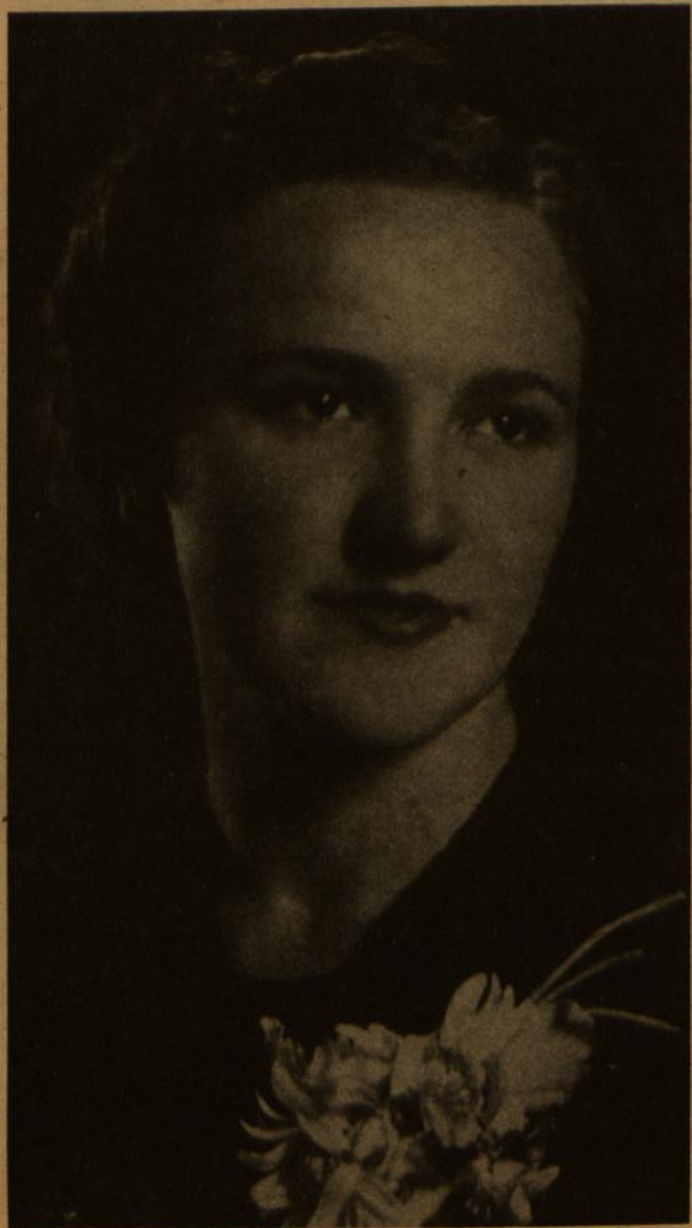
SALYGOS. Laimėjusiam autoriui bus įteikta 600 dolerių premija. Konkurso skelbėjas turi teisę premijuotąją novelę be papildomo atlyginimo spausdinti Dirvoje atskiru leidiniu ar novelių rinkinyje. Autorius gali premijuotąją novelę spausdinti antruoju leidimu.

NEPREMIJUOTIEJI RANKRAŠČIAI grąžinami jų autoriams arba paliekami naudotis konkurso skelbėjui atskirai sutartomis sąlygomis.

JURY KOMISIJA paprasta balsų dauguma sprendžia, kas premijuotina ir kas rekomenduotina spausdinti. Jeigu komisija nuspręstų, kad nė viena jai pateikta novelė nepremijuotina, premija tais metais neskiriama ir perkeliama į ateinančius metus.

Mecenatas — SIMAS KAŠELIONIS.

EUGENIJA JAKULIENĖ AMŽINYBĖN PALYDĖJUS

A.A. Eugeniya Bagdanavičiūtė-Jakulienė

Ir vėl naujas kapas sve-tingoje Amerikos žemėje priglaudė širdį, kuri taip mylėjo ir ilgėjosi Džukijos kalnelių, laukų bei miškų. Ilgos ir sunkios vėžio ligos iškankinta, 1976 sausio 8 Eugeniya iškeliavo ten, iš kur nebegrįžtama, kur nėra skausmo nei kančios. Ji mirė amžinybei labai sąmoningai pasiruošusi.

Eugeniya buvo gimusi 1914 gruodžio 4 Dzekaučiznos vienkiemy, Krokialaukio vls., Alytaus aps. Gana gausi Bagdanavičių šeima buvo labai lietuviška. Gražūs vienkiemio trobesiai, supami didelio sodo ir alksnyno, ir gerai tvarkomas ūkis buvo apylinkės pasididžiavimas. Smulkesnieji ūkininkai bandė sekti Bagdanavičių pavyzdžiu. Mažoji Genutė kartu su kitais apylinkės vaikais lankė kaimo pradžios mokyklą, draugavo su savo tėvų kumečių vaikais ir niekuomet nerodė, kad ji už juos kilmingesnė. Baigusi pradžios mokyklą, įstojo į Alytaus valstybinę gimnaziją. Čia priklausė skautų organizacijai ir labai mėgo stovyklauti bei iškylauti. Džiaugėsi ir grožėjosi gamta, visuomet būdavo linksma bei draugiška, bet kartu tiesi, atvira ir tvirta savo nusistatymuose. Eugeniya pažinojau nuo pat vaikystės dienų, bet artimai mudvi draugavome

tik paskutiniosiose gimnazijos klasėse ir ypačiai, kai baigusios gimnaziją, keturios stojome į Vytauto Didžiojo medicinos fakulteto odontologijos skyrių. Kiek tada buvo noro padėti žmogui, kiek jaunatviško ryžto, kiek daug juoko ir svajonių lydėjo mūsų studijų metus! Čia Eugeniya priklausė Džukų draugijai, Medikų draugijai ir korp. "Patria". Pastarajai taip pat porą kadencijų pirmininkavo. Visuomet pasižymėjo atvirumu, pareigingumu bei punktualumu. Prie savo tikslųėjo tiesiai. 1938 m., dar nebaigusi universiteto, sukūrė šeimą su Zigmu Jakuliu, tuometiniu Alytaus miesto burmistru. Bet tai nepakeitė jos tvirto nusistatymo baigti universitetą ir įsigyti dantų gydytojos diplomą.

Raudonasis tvanas, užplūdes Lietuvą, skaudžiai palietė Eugenijos gyvenimą. Vienas iš pirmųjų buvo sumintas jos vyras, o gražioji tėviškė paversta sovchozu. Ji liko viena su mažu sūneliu Eugenijumi. Bet nenuleido rankų, atidarė dantų gydytojos kabinetą S. Kalvarijos miestely, kad būtų arčiau vyro, laikomo Marijampolės kalėjime. Čia dirbo, kol raudonasis siaubas antrą kartą grįžo į Lietuvą. Dabar ji su savo šeima paliko Lietuvą ir pasitraukė į

Vokietiją. Gyveno Goettingene, vėliau Wuerzburgėje, kur buvo pabėgėlių stovyklos dantų gydytoja. Už rūpestingą darbą ir draugišką paslaugumą žmonių buvo visuomet mėgiama.

1949 m. Eugeniya pasiekia Amerikos krantus. Nė lengvi pirmieji kūrinių žingsniai su mažais vaikais. Mėgina įsikabinti New Yorko valstybėje. Su tvirtu nusistatymu bando patekti į savo profesiją. Deja, tais laikais tai buvo beveik neįmanoma. Vėliau keliasi į Clevelandą, kur lengviau buvo galima gauti darbą sau ir vyrui. Iš pradžių dirba White Motor Co. įstaigoje, vėliau universiteto ligoninės laboratorijoje, endokrinologijos skyriuje. Dėl malonaus būdo ir sąžiningo pareigų atlikimo buvo mėgiama bendradarbių bei viršininkų, ir čia ji išdirbo 16 metų. Padėjo vyrui išmokslinti abu sūnus, kurie baigė aukštuosius mokslus ir įsigijo specialybes. Nebūdama stiprios sveikatos ir greit pavargdama, visuomet buvo be galo rūpestinga motina ir žmona. Taip pat domėjosi lietuvišku gyvenimu ir, kiek sąlygos leido, jame dalyvavo. Vaikams skautaujant, keletą metų buvo skautų tėvų komitete, priklausė Liet. Bendruomenei, dirbo Vilties draugijoje ir Amerikos Liet. Tautinėje Sąjungoje, būdama ir skyriaus valdyboje. Mėgo lietuvišką knygą ir, kol jėgos leido, daug skaitė. Rūpindamasi savo vaikų ir anūkų lietuviškumu, juos siuntė į lituanistines mokyklas, lietuviškas organizacijas, meno ansamblius.

Laidotuvių išvakarėse gausus būrys artimųjų ir draugų susirinko už ją pasimelsti ir su ja atsisveikinti. Laidotuvių namuose ir bažnyčioje kun. G. Kijauskas SJ pabrėžė jos gilią tikėjimą Dievo gailestingumu ir sąmoningą pasiruošimą nusilenkti jo valiai. Atsisveikinimui laidotuvių namuose vadovavo dr. A. Butkus, ALTS Clevelando skyriaus pirmininkas. Po pamaldų bažnyčioje, kuri dar tebebuvo išpuošta Kalėdų eglutėmis, šaltą žiemos rytą ilga mašinų virtinė palydėjo mieląją Eugeniya į amžinojo poilsio vietą Clevelando Visų Sielų kapinėse. Nuliūdę pasiliko vyras Zigmąs, sūnūs Eugenijus ir Marius su šeimomis, sesuo Marija Taraškevičienė ir sesuo Zigma Sokolovienė su šeimomis Toronte, brolis Romanas Lietuvoje, daug draugų bei pažįstamų Lietuvoje ir Amerikoje. Išėkis ramybėje, tebūna Tau lengva Amerikos žemė, o pora pušelių prie Tavo kapo primins taip mėgtus tėviškus miškus. Tu visuomet mums liksi skaisčiu pavyzdžiu, kaip reikia mokėti mylėti ir būti mylimai savo šeimos bei artimųjų, kaip būnant

EKSKURSIJOS Į LIETUVĄ

IŠ

BOSTONO, MONTREALIO ir NEW YORKO

Balandžio 15 — \$645.00	liepos 14 — \$1045.00
gegužės 20 — \$725.00	liepos 28 — \$1045.00
gegužės 26 — \$899.00	rugsėjo 1 — \$925.00
	rugsėjo 16 — \$725.00
	gruodžio 22 — \$875.00

Prie šių grupių galima jungtis iš kitų miestų, su papildomu mokesčiu, New Yorke.

REGISTRUOKITĖS IŠ ANKSTO —
VIETŲ SKAIČIUS RIBOTAS!

Smulkesnių žinių ir registracijos reikalu kreipkitės į:

TRANS-ATLANTIC TRAVEL SERVICE

393 West Broadway, P. O. Box 116

South Boston, Mass. 02127

Telefonas: (617) 268-8764

Savininkė: ALDONA ADOMONIENE

Air fares subject to changes and Government approval.

Norintiems atsikviesti giminės iš Lietuvos sutvarkome reikalingus iškviatimo dokumentus.

Aukos Dirvos atstatymui

E. M. Lenkauskai,
Pepper Pike, Ohio 100.00
P. Mačiulaitis, Union, N.J. 10.00
A. Keliuotis, Chicago 2.00
P. Pečenkis, Elizabeth, NJ 7.00
R. Pažemėnas,
Burlingame, Ca. 10.00
X. Y., Cleveland 17.00
J. Juodikis, Forest Park 7.00
X. Y., Santa Barbara 20.00
P. Šlepetis, Elizabeth, N. J. 2.00
V. Janovičius,
Frenchtown, N. J. 2.00
LŠST R. Kalantos kuopa,
St. Petersburg, Fla. 15.00
Lietuvių Fondas Chicago 25.00
A. Šimkus, Chicago 15.00
A. Žiedas, Detroit 5.00
J. Jankaitis, Toronto 5.00
S. Skorupskas,
W. Bloomfield, Mi. 2.00
V. Balsys, Toronto 17.00
P. Turuta, Grand Rapids 7.00
R. Jurkūnas, Lomita, Ca. 2.00
N. Miškinis, Orchard
Lake, Mi. 7.00
G. Biskis,
Clarendon Hill, Ill. 7.00
J. Grigaitis, Chicago 7.00
B. Stundžia, Weston, Ont. 2.00
A. Misiūnas, Detroit 2.00
V. Misiūnas, Elizabeth, 7.00
P. S., Cleveland 7.00
A. Rimša, Gary, Ind. 2.00
A. Šumakaris, Cleveland 7.00
A. Matuzas, Chicago 2.00
J. Kavaliauskas, Chicago 2.00
P. Zygmantas, Cleveland 10.00
V. Šestokas, Los Angeles 10.00
A. Šileika, Detroit 2.00
V. Butkys,
Great Neck, N. Y. 2.00
E. Mažionis, Elizabeth, N.J. 7.00
M. Šaltenis, Los Angeles 7.00
J. Vilutis, Chicago 7.00
V. Sakas, Eastlake, Ohio 10.00
S. Petravičius, Rancho
Palos Verdes, Ca. 7.00
S. Kęsgaila, Montreal 20.00
L. Dautartas,
Richmond Hill, Ohio .. 7.00
P. Dargis, Pittsburgh, Pa. 25.00
J. Jakštas, Lakewood, O. 10.00
J. Rasys,
Cambridge, Mass. 25.00
J. Vėblaitis, Union, N. J. 7.00
H. Belzinskis, Cleveland 5.00
R. Guzulaitis,
Indianapolis 12.00

J. Budrys, Chicago 7.00
A. Voketaitis,
New Haven, Conn. 2.00
O. Ivaškienė,
Boston, Mass. 12.00
S. Virkutis, East
New Market, Md. 7.00
S. Virpša, Chicago 2.00
J. Činkus, Cicero 7.00
P. Sakas, Rim Forest, Ca. 2.00
J. Žvynys, Chicago 12.00
S. Petrelis, Chicago 10.00
V. Juška, Brooks
Alta, Canada 5.00
J. Rimkūnas,
Hammond, Ind. 12.00
J. K., Brooklyn 2.00
K. Trečiokas, Union, N. J. 12.00
V. Vitkus, Rochester, N. Y. 2.00
V. Bitėnas,
Scotch Plains, N. J. .. 7.00
R. Venclovas,
Homebush, Australija 2.00
J. Leščinskis, Detroit 2.00
J. Klausas, Philadelphia 10.00

SLIDINĖJIMO PIRMENYBĖS

1976 m. š. Amerikos Pabaltiečių ir Lietuvių Slidinėjimo Pirmenybės įvyks š. m. kovo 6 d., šeštadienį, Devil's Elbow Ski Resort, Bethany, Ont., Kanadoje (apie 60 mylių į šiaurės rytus nuo Toronto). Pradžia 10:30 AM. Registracija nuo 9:00 AM. Rengia latviai.

Programa: Slalomas (Slalom) ir Didysis Slalomas (Giant Slalom), šiose klasėse: Jaunučių (žemiau 13 m.), jaunių (13-16 m.), vyrų (17-44 m.) vyrų veteranų (virš 44 m.) ir moterų (amžius neribotas).

Dalyvavimas atviras visiems pabaltiečių slidinėtams.

Lietuvių pirmenybės bus išvestos iš pabaltiečių varžyby.

Registracija atliekama pas rengėjus iki vasario 28 d., šiuo adresu: Mr. V. Klavinš, 151 Evelyn Ave., Toronto, Ont. M6P 2Z6. Telef. (416) 762-7188.

bejėgei ir ligos iškankintai pajėgti nusišypsoti, ramiai ir viltingai kalbėti apie mirtį, lyg ji būtų buvusi Tavo laukiama viešnia.

N. Bielinienė

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

• CLEVELANDO SKAUTIJA, tarptautinės skautų šventės - Susimastymo Dienos proga, šaukia bendrą visų vienetų sueigą š.m. vasario 23 d., pirmadienį, 7 v.v. Naujosios parapijos didžiojoje salėje.

Visi skautai-skautės, kada nors priklausę aktyviam vienetui, nuoširdžiai kviečiami dalyvauti šioje skautiškos šeimos sueigoje.

DIRVAI AUKOJO

Dirvos jubiliejinio baltiaus proga, per rengimo komitetą, Dirvai aukuoja:

B. Smietonienė	25.00
Tėvai Jėzuitai	25.00
Dr. R. ir N. Kašubai	25.00
Inž. R. ir G.	
Kudukiai	40.00
J. Kiaunė	10.00
S. Gudas	10.00
J. Sadauskas	10.00
Br. Mainelienė	40.00

Visiems aukotojams nuoširdžiai dėkojame už paramą.

• Pedagoginiai lituanistikos kursai vasario 22 Naujosios parapijos mažoje salėje rengia prof. dr. J. Jakšto paskaitą "Kultūrinis lietuvių gyvenimas Vytauto Didžiojo laikais". Pradžią 4 val. Visi nuoširdžiai kviečiami.

KORTAVIMO POPIETĖ

LRK Moterų Sąjungos 36 kuopa š. m. vasario 22 d., 2 val. p. p. D. M. N. P. para-

PILĖNŲ TUNTO SKAUTŲ TĖVŲ KOMITETAS

MALONIAI KVIEČIA VISUS Į TRADICINĮ

UŽGAVĖNIŲ BLYNŲ BALIŲ

1976 m. vasario mėn. 28 d., šeštadienį, 7:30 val. vak.

CLEVELANDO LIETUVIŲ NAMUOSE, 877 EAST 185 STREET

Linksmą skautišką programą režisuojama Z. Peckaus. Šilta vakarienė, įvairūs blynai ir kitoki užgavėnių valgiai. Baras. Šokiams groja "MUZIKA" orkestras.

PELNAS SKIRIAMAS SKAUTŲ VASAROS STOVYKLAI.

Bilietus platina ir stalus rezervuoja — M. Puškorienė, tel. 486-8613 ir G. Barzdukas, tel. 486-9021.

pijos salėje rengia kortavimo popietę. Kviečiami atsilankyti visi, kurie norite pailsėti ir nuotaikingai praleisti laiką.

Tai bus tikras "veiklusis" poilsis. Susikaupe savo darbe gaus dovanas. Laimingiesiems nusišypsos loterijos bilietas. Būsime ir pavaišinti. Namų išeisite su gražiais prisiminimais.

Įėjimas auka 1,50 dol.

IŠ PILĖNŲ TUNTO GYVENIMO

Senieji Pilėnai sudegė, bet jų vardu pasivadinę Clevelando skautai nepasiduoda: jie mokosi, dirba ir grūdinasi gyvenimo kovai už Dievą, tėvynę ir artimą.

Tuntui šiuo metu vadovauja stud. sk. vytis v. sl. Remigijus Belzinskas. Visų vienetų vadovai yra vidurinėsios kartos ir jaunosios kartos broliai. Vyresnioji karta sąžiningai atlieka patarėjų, instruktorių vaidmenį.

Tuntui prieauglį užtikrina gražiai veikianti D.L.K.

Kęstučio vilkiukų draugovė, kuriai vadovauja R. Apanavičius. Jam nuoširdžiai padeda p.p. Apanavičienė, Kampė, stud. Egl. Janavičiūtė, G. Kijauskienė.

Šiuo metu visi vienetai stipriai dirba ir ruošiasi artėjančiai Kaziuko mugei. Patarimais ir darbu jiems padeda v. sktn. V. Šenbergas ir v. s. Vl. Bacevičius (jo bute įrengta ir rankdarbių dirbtuvė).

Š. m. vasario 28 d. Lietuvių namuose Pilėnų tunto tėvų Komitetas ruošia tradicinį Užgavėnių balių. Skautišką programą atliks patys skautai talkoje su Neringos tunto skautėmis. Jų teatro grupės režisuojant akt. Z. Peckui suvaidins v. s. Pr. Karaliaus parašytą vaikalėlį "Nuotykių žiemos iškyloje" ir atliks kitokių linksminančių pokštų. Tėvų komiteto ponios B. Mainelienė, Nagavičienė ir M. Puškorienė paruoš šaunią puotą su įvairiais užgavėnių skindžiais ir kitokiais skanumynais. Sako, būsiąs ir baras. O šokių orkestras

"Muzika" sukels visus, jaunus ir senus paskutiniam "mėsėdžio" pasilinksminimui.

Visiems — baltiaus rengėjams, skautams, jų vadovams ir svečiams bus smagu ir malonu, nes būsime parėmę tunto pastangas ir planus ateinančios vasaros žygiams ir darbams. (pk)

CLEVELANDO PARENGIMŲ KALENDORIUS

• VASARIO 21 D. LKVS Ramovė Clevelando skyriaus 25 metų veiklos minėjimas Lietuvių Namuose (apatinėje salėje).

• VASARIO 22 D. Pedagoginių liet. kursų rengiama prof. dr. J. Jakšto paskaita: Kultūrinis lietuvių gyvenimas Vyt. Didžiojo laikais.

• VASARIO 28 D. tradicinis blynų balius Lietuvių Namuose. Rengia Pilėnų Tunto tėvų komitetas.

• KOVO 14 D. Juozapavičiaus šaulių kuopa ruošia Vlado Pūtvio minėjimą.

• KOVO 20 D. Kaziuko mugė.

• KOVO 21 D. Pedagin. liet. kursų rengiama V. Kavalūno paskaita: Žmogus žmogaus gyvenimo prasmės filosofijos sampratoje.

• KOVO 27, 28 D. Dail. Giedrės Žumbakienės kūrinių paroda. Rengia Korp! Giedra.

• BALANDŽIO 4 D. popietė su dr. V. Sruogiene Lietuvių Namuose. Rengia Skautininkių Draugovė Clevelande.

• BALANDŽIO 24 D. Hamiltono teatras vaidins "Bubulis ir Dundulis". Rengia LB Clevelando apyl. valdyba.

• BALANDŽIO 25 D. Šv. Kazimiero lituanistinės mokyklos mokinių pirmoji šv. Komuniija.

• GEGUŽĖS 1-2 D. Clevelando ateitininkių šventė.

• GEGUŽĖS 8 D. Grandinėlės šokių, muzikos balius Slovėnų auditorijoje.

• GEGUŽĖS 9 D. šv. Kazimiero lituanistinės mokyklos rengiamas Motinos Dienos minėjimas.

• GEGUŽĖS 16 D. Kar. Juozapavičiaus šaulių kuopa ruošia šia paskaitą: "Per greitas gyventojų prieauglis ir maisto problema".

• GEGUŽĖS 23 D. šv. Kazimiero lituanistinės mokyklos mokslo metų pabaigimas.

• GEGUŽĖS 23 D. Pedagoginis liet. kursų rengiama prof. A. Augustinavičienės paskaita: Moteris naujausiame mūsų romane.

BIRŽELIO 27 D. Juozapavičiaus šaulių kuopa ruošia gegužinę.

• SPALIO 9 D. LRK Moterų Sąjungos 336 kuopos parengimas.

• Apdraudos reikalais geriausius patarnavimus gausite kreipdamiesi į Ž. Obelenį tel. 531-2211.

• Perkant ar parduodant namus, prašome kreiptis pas Čipkus Realty, 31715 Vine St., Willowick, Ohio 44094. Tel. 943-0910.

Skaitykit ir platinkit
DIRVĄ

WANTED JOURNEYMEN
OR
1ST CLASS SKILLED
AUTOMATIC SREW
MACHINE

SET UP MEN & OPERATORS.
Must be able to set up work from blue prints & close tolerance.
We are now hiring qualified persons for multiple spindle automatics. 2nd shift only. Located at Rockside and Halle Dr. in the VIP Industrial Park.

ZALO MFG. CO.
6255 Halle Dr.
(Valley View), Ohio

(8-11)

FREE...SUPER GIFTS AT SUPERIOR SAVINGS!

RCA 17" Color TV
for Certificates of Deposit

Limited
offer while
supply
lasts.

- Deposit \$1,600, 4-year maturity and get the TV set now.
- Deposit \$2,500, 29 months maturity and get the TV set now.
- Deposit \$5,000, 14 months maturity and get the TV set now.

TELEVISIONS BASED ON DISCOUNT CERTIFICATES.
Penalty is imposed for early withdrawals.

Open a new account or add to your present
Savings Account and get 5 1/4% daily interest PLUS...

Corning Ware 9-inch Pie Plate
for a deposit of \$250 or more.

Irvinware's Gourmet
Susan for
a deposit
of \$500
or more.

Deposits must remain at least one year.

Corning Ware Petite
Fours Set for a deposit
of \$1,000 or more.

Open Saturdays
Closed Mondays

Also available are 7 1/4% C.D.'s for 6-year maturity in \$1,000 units.

Superior Savings AND LOAN ASSOCIATION

MAIN OFFICE
798 East 185th Street

SUPERIOR OFFICE
6712 Superior Avenue

EUCLID OFFICE
13515 Euclid Avenue

CEDAR OFFICE
14406 Cedar Road (near Green)

DIRVA

DIRVAI PAREMTI BALIUS

šeštadienį, vasario 28 d. Liet. Taut. Namuose, Chicagoje, rengiamas balius Dirvai paremti. Jo programoje: dainininkė Vanda Stankienė, aktorė Eglė Vitulienė, Ažuolo Stelmoko orkestras, karšta vakarienė, turtingas laimėjimų šulinys ir kt. Pradžią 7:30 val. vak. Įėjimas \$10 asmeniui. Užsi-

rašyti telef. 476-6341 (A. Kremerienė) arba 434-7270 (E. Valiukėnienė). Baliaus rengėjai: ALTS Chicagos, East Chicagos ir Cicero skyriai.

• Alvydui Jonikui dėl tarnybinių priežasčių pasitraukus iš ALT valdybos, Amer. Liet. Tautinė Sąjunga jo vieton į Amerikos Lietuvių Tarybą ir į Altos valdybą paskyrė Algį Ankų, kuris

Brangiai motinai

A. A.

SOFIJAI BOBELIENEI

mirus, sūnui Dr. K. BOBELIUI ir jo šeimai bei giminėms gilią nuoširdžią užuojautą reiškia

Los Angeles Amerikos
Lietuvių Taryba

Brangiai motinai

A. A.

SOFIJAI BOBELIENEI

mirus, BOBELIŲ ir JASAIČIŲ šeimoms gilią užuojautą reiškia

Aldona ir Jonas
A d o m o n i a i

A. A.

MARIJAI ČIRBULIENEI

mirus, velionės dukrą ZOFIJĄ ir žentą STASĮ JURKŪNUS, anūkę MILDĄ PAULIENĘ nuoširdžiai užjaučia ir skausmu dalinasi

Nijolė ir Vytautas
K a v e c k a i
Eleonora ir Mečys
V a l i u k ė n a i

Vaidai iš Santa Monica Amerikos Lietuvių Klubo ruošto Naujųjų Metų sutikimo.

yra baigęs politinių mokslų studijas ir dabar studijuoja teisę.

• Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos valdybos posėdis įvyks š. m. vasario 22 d., sekmadienį, 3 val. p. p. išdėsininko P. Mačiulaičio namuose, Union, N. J.

• "Tautinės minties keliu" istorija jau baigiama ruošti. Pagrindines istorijos dalis parašė prof. Juozas Jakštas ir prof. Jonas Puzinas ir kiti autoriai mažesnes dalis. A. Juodvalkis suredagavo ALT S-gos skyrių apžvalgas. ALT S-gos valdyba praneša, kas norėtų dar savo temas papildyti prašomi tai atlikti nedelsiant kad nesitrukdytų darbas.

• Ona Bačiauskienė, Kazimierio Bačiausko žmona, gyv. Woodhaven, N. Y. sausio 27 d. mirė po ilgos ir sunkios ligos. K. Bačiauskas yra aktyvus ALTS 1-jo skyriaus narys ir kitų organizacijų nuoširdus darbuotojas.

• Muz. Bronius Jonušas, žinomas muzikas, mirė vasario 12 d. Omaha, Nebr., sulaukęs 77 m. amžiaus. Palaidotas vasario 14 d. Nuolaidime liko žmona, duktė, sūnus ir vaikaičiai, kuriems reiškiamas nuoširdžią užuojautą.

SEKMADIENIO POPIETĖS

Lietuvių Moterų Federacijos Chicagos klubo ir Lietuvių Tautinių Namų ren-

giamos liet. taut. namuose popietės vyks sekančia tvarka: Turėjusi įvykti vasario 22 d. popietė, tema — Lituanistinių mokyklų problemos ir jų įnašas lietuvių bei išlaikyti, nukeliama į balandžio mėnesį. Sekanti popietė, tema: "Senieji lietuvių Užgavėnių ir Velykų papročiai", rengiama kovo 14 d. 3:30 val. p. p. Jos programoje dalyvaus prof. dr. J. Puzinas, Jūratė Tautvilaitė ir kt.

• Prof. Stepono Kairio paminklui suprojektuoti konkursas pratęsiamas iki š. m. gegužės 1 d. Skiriamos premijos: \$500 ir \$150. Dėl konkurso ir projekto taisyklių ir dėl prof. Stepono Kairio biografinių duomenų prašoma kreiptis į PLIAS — CV narį inž. Bronių Masioką, 6033 N. Sheridan Rd. 44 M, Chicago, Illinois 60660, USA, tel. (312) 271-4333.

LOS ANGELES

LOS ANGELES LIETUVIAI MINĖS JAV DVISIMTMETĮ

JAV švenčiant savo valstybės 200 metų sukaktį, atskiros tautybės stengiasi išryškinti, ką jos yra davusios šiam kraštui. Tam tikslui losangeliečiai lietuviai suruošė didelę parodą Kalifornijos Mokslo ir Industrijos Muziejaus patalpose (200 State Drive, Los Angeles). Čia bus pavaizduota Lietuva, kaip kraštas, iš kurio Amerikos lietuviai yra kilę, paryškintas lietu-

vių tautos kultūrinis veidas.

Parodą remia visos Los Angelė veikiančios organizacijos, kurių vadovybės pakviestos į garbės komitetą. Vykdomąjį komitetą sudaro: kun. Bruno Markaitis, inž. Vytautas ir Irena Tamoliūčiai, architektai Rimas Mulokas ir Edmundas Arbas. Talkon komitetą įeina V. Čekanauskas, G. Gustaitė, J. Koklienė, Kulikauskai, J. Kuprionis, J. Navickas, V. Plukas ir kt. Finansiniais reikalais rūpinasi: Alf. Tumas, Vl. Pažiūra ir Vyta. Vidugiris.

Iškilmingas parodos atidarymas įvyko š. m. vasario 14 d. Paroda tęsis iki š. m. balandžio 4 d. (jk)

LAWRENCE

VASARIO ŠEŠIOLIKTOJI

ALT skyrius sausio 17 d. turėjo susirinkimą ir buvo perrinkta skyriaus valdyba: pirm. John A. Stundžia, vicepirm. Marijona Phillips, sekr. M. Stonie, išd. U. Penkus.

Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo sukaktį nutarta rengti sekmadienį, vasario 22 dieną, 2 val. po pietų. Šv. Pranciškaus bažnyčios salėje, 94 Bradford St., Lawrence, Mass.

Minėjime kalbės Algirdas Budreckis iš Quincy, Mass.

Po minėjimo bus vakarienė, kuria rūpinsis M. Zautrienė su kitoms atstovėmis.

M. Stonie

Skaitykit ir platinkit
D I R V A